

Stimme der frau

1/32. Endverkaufstag Wien, veröffentlicht 1938, 2. Aufl.
1. Februar 1969, Preis 9,26, Monatlich ab 9,50
Schnittmusterbogen 3A

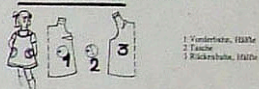
• Februar 1969 • Modelle aus den Nummern 3 und 4 •

Der Schnittmusterbogen für „Stimme der Frau“ wird Ihnen helfen, selbst zu schneidern. Lesen Sie also zuerst sorgfältig die untenstehende Anleitungs- und dann wird erklärt, wie man mit einem Schnittmusterbogen arbeitet und worauf Sie achten sollten. Lesen Sie auch aufmerksam die Hinweise über die Auswahl der Stoffe für die verschiedenen Teile. Diesem Heft sind auch verschiedene Modelle angeschlossen, die Ihnen eine Vorstellung davon geben, wie die Modelle aussehen werden. Diese sind als Beispiele angeführt und sollen Ihnen bei der Auswahl der Stoffe dienen. Die Modelle sind in drei Gruppen eingeteilt: in den ersten beiden Gruppen sind Modelle, die sich nach den allgemeinen Größentabellen schneiden lassen. In der dritten Gruppe sind Modelle, die sich nach den individuellen Größentabellen schneiden lassen. Die einzelnen Schnittteile sind fortlaufend nummeriert. Die Zahlen befinden sich immer an der richtigen Stelle der jeweiligen Schnittteile. Größentabellen sind ebenfalls angeschlossen. Diese sind für die Körpermaße, die bei der Anfertigung zu berücksichtigen sind, angegeben. Diese Größentabellen sind in zwei Gruppen eingeteilt. Die eine Gruppe enthält die Körpermaße, die für die Herstellung der verschiedenen Teile des Schnittmusterbogens zu berücksichtigen sind. Die andere Gruppe enthält die Körpermaße, die für die Herstellung der einzelnen Teile zu berücksichtigen sind. Die einzelnen Teile sind ebenfalls in zwei Gruppen eingeteilt. Die eine Gruppe enthält die Teile, die sich nach den allgemeinen Größentabellen schneiden lassen. Die andere Gruppe enthält die Teile, die sich nach den individuellen Größentabellen schneiden lassen. Die einzelnen Teile sind ebenfalls in zwei Gruppen eingeteilt. Die eine Gruppe enthält die Teile, die sich nach den allgemeinen Größentabellen schneiden lassen. Die andere Gruppe enthält die Teile, die sich nach den individuellen Größentabellen schneiden lassen.

DER SCHNITT DES MONATS

Durch einen extra Teil hervorgerichtet

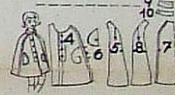
69106 Kleiderrock (Nr. 3), 5 bis 8 Jahre

- 1 Vorderstück, Hälfte
- 2 Rückstück, Hälfte
- 3 Rockabschluß, Hälfte

Wir legen die Schnittteile auf dem doppeltstoffigen Vorse- und Hüftenmodell liegend an. Hüftlänge bezeichnen die Körperlänge bis Kniekehle und geben beim Herausschneiden 2 cm für die Nähte an. Wir lassen zudem in die rechteckigen Taschen die Taschenöffnung und einräumigstellen. Diese Messung wie die Taschenöffnung der Abnäher von 1 cm auf, bzw. Messung wie die Abnäher und reihen die Schnittteile auf doppeltstoffiges Stoff. Die Ausschnitte der verschiedenen Teile sind die Abnäher sowie die Taschenöffnung eingepreist und es sind eingepreist. In die entsprechenden Teile sind die Abnäher sowie die Taschenöffnung eingepreist und es sind eingepreist. In die entsprechenden Teile sind die Abnäher sowie die Taschenöffnung eingepreist und es sind eingepreist. In die entsprechenden Teile sind die Abnäher sowie die Taschenöffnung eingepreist und es sind eingepreist.

69104 Cape (Nr. 3), 12 bis 15 Jahre

- 1 Vorderstück, Hälfte
- 2 Rückstück, Hälfte
- 3 Kragen, Hälfte
- 4 Brusttasche, Hälfte
- 5 Brusttasche, Hälfte
- 6 Brusttasche, Hälfte
- 7 Brusttasche, Hälfte

69126 Kleid (Nr. 4), Oberweite 122 cm

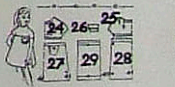
- 11 Vorderstück, Hälfte
- 12 Rückstück, Hälfte
- 13 Kragen, Hälfte
- 14 Ärmel
- 15 Manschette
- 16 Brusttasche, Hälfte

69108 Jacke und Hose (Nr. 3), 4 bis 6 Jahre

- 17 Vorderstück
- 18 Rückstück, Hälfte
- 19 Rückstück, Hälfte
- 20 Brusttasche, Hälfte
- 21 Ärmel
- 22 hinterer Hosenteil
- 23 hinterer Hosenteil

69109 Kleid (Nr. 3), 5 bis 8 Jahre

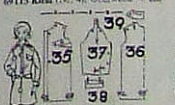
- 24 Vorderstück, Hälfte
- 25 Rückstück, Hälfte
- 26 Brusttasche, Hälfte
- 27 Rückstück, Hälfte
- 28 Brusttasche, Hälfte
- 29 Faltenabschnitt

69105 Kleid (Nr. 3), 9 bis 13 Jahre

- 30 Vorderstück, Hälfte
- 31 Rückstück, Hälfte
- 32 Brusttasche, Hälfte
- 33 Brusttasche, Hälfte
- 34 Ärmel
- 35 Kantenstreifen mit abgesetztem Besatz

69113 Kleid (Nr. 4), Oberweite 96 cm

- 34 Vorderstück
- 35 Rückstück, Hälfte
- 36 Ärmel mit Schulterstück
- 37 Brusttasche, Hälfte
- 38 Kragen, Hälfte
- 39 Ärmel

apokrif

// Milyen szép lenne
// a világ nélküünk.

Irodalmi folyóirat

megjelenik negyedévente

V. évfolyam, 3. szám
2012. ősz

Főszerkesztő

Nyerges Gábor Ádám (*vers*)

Főszerkesztő-helyettes

Tarcsay Zoltán

Szerkesztők

Torma Mária (*próza*)
Reichert Gábor (*kritika*)
Erdei Tamás (*kép*)
veress dani (*kép*)
Turi Márton (*Apokrif Online*)

Spiritus rector

Fráter Zoltán

•

Munkatársak

Gál Soma (*szerkesztőségi asszisztens*)
Hegedűs Máté (*szerkesztőségi asszisztens*)
Radnóty Zoltán (*tördelés/design*)
Németh Dorka (*pr*)
Varjasi Szabolcs (*szöveggondozás*)

Számunk vendégszerkesztője

Vincze Ferenc (*Véneki hódok, kászoni műgolyák* összeállítás)

Szerkesztőség

1052 Budapest, Vitkovics Mihály u. 7. IV/1
Tel.: (1) 318 8350; (70) 578 3398
apokriflap@gmail.com

<http://www.apokrifonline.hu>

Felelős kiadó

Palimpszeszt Kulturális Alapítvány

Nyomda

Robinco Kft.
Felelős vezető: Kecskeméthy Péter

Megjelent a Fiatal Írók Szövetségének támogatásával

Copyright © 2012 Az Apokrif 2012/3. számának
szerzői és szerkesztői

Megjelenik 250 példányban; az egyes példány ára 350 Ft

ISSN 2060-3207

Szépirodalom

Tarcsay Zoltán	
<i>A kopasz</i>	6
Kapelner Zsolt	
<i>Technika • Önkéntelenül • Nem ugyanaz • Reggel</i>	13
Borda Réka	
<i>Schrödinger macskái</i>	16
Nyéki Gábor	
<i>Kódisfélék</i>	17
Tóth Imre	
<i>Hotel Faustus • A szerzetesnő</i>	20
Rhédey Gábor	
<i>Keserű • Régen keresett szám • Görcs</i>	22
Zoltay Livia	
<i>Szergej</i>	25
Lukács Flóra	
<i>Szőke tél • Festőműhely • Múlt idő</i>	30
Tinkó Máté	
<i>Terápia-noteszok – Angyalföld még messze van</i>	32

Véneki hódok, kászoni műgolyák

Novák Zsüliet	
<i>John Wayne, és az apró testű, kis úszásigényű hegyi hódok</i>	38
Hekl Krisztina	
<i>In vitro</i>	42
Rozsi Viktor Márk	
<i>Kis hiba</i>	45

Takács Zsuzsi <i>Hamm</i>	47
Vincze Ferenc <i>Műgolyák Kásonaltízben</i>	49

Látószög

Nyerges Gábor Ádám • <i>Boldogság, feltételes módban</i> (<i>Tinkó Máté verseiről</i>)	54
veress dani • <i>Noktűrnök viszonyokról</i> (<i>Molnár Dóra Eszter képzőművészetéről</i>)	56

Látótávolság

Balajthy Ágnes • <i>Lakatlan ég, lakatlan én</i> (<i>Izsó Zita: Tengerlakó</i>)	60
Turi Márton • <i>Lidércfényképezés</i> (<i>Szabó Róbert Csaba: Fekete Dacia</i>)	64
Balogh Ákos • <i>Szómosdató</i> (<i>Vass Tibor: Mennyi semenni</i>)	69
Inzsöl Kata • <i>Érzelmes utazások</i> (<i>Dunajcsik Mátyás: Balbec Beach</i>)	72

Illusztrációk

E számunkat Molnár Dóra Eszter munkái illusztrálják.

Borító

Molnár Dóra Eszter: *Erdély II* című grafikájának felhasználásával
(2010, monotípus, szabásmintapapír, 84 × 63 cm)

A kopasz

Éva el lett rabolva. Nem nézett oda egy percig, és ellopták a vonatfülkéből. Máténak még sosem vették el semmijét. Hacsaknem az ötleteit. És az önbecsülését. De azoktól már elbúcsúzott.

A regényeket fogom segítségül hívni, dobbantott, de ennek az ötletnek donquijotisztikusságán kicsit elszontyolodott. Sebaj, szusszantott, annyi baj legyen, ráncolta össze szemöldökét, ha úgy, hát úgy, vicsorgott, és már pattant is le a vonatról (még éppen mentek, úgyhogy várt, amíg Küküllőscsóványra vagy valamely egyéb állomásra nem értek, és ott folytatta a lepatanást). Úgy döntött, hogy amíg vár a szembe jövő vonatra, megiszik egy feketét. Persze a büfés nem tudta, mi az a fekete. Hogy teára tetszik-e gondolni. Még hogy teára. Jó, hogy nem kólára. Úgyhogy ha nem tudja, mi az a fekete, adjon, amit akar. Erre nem adott semmit. Akkor viszlát, röffentett Máté, és arébb ment a sínek mellé sertepertélni.

Egyszer majd együtt nevetnek ezen a kalandon.

Csak egyrészt nem vicces, másrészt Máténak nincs humorérzéke. Harmadrészt.

Már látta is, amint a rablótanya előtt büszkén dobbant harci ménje, és ő várja a két gyáva haramiát oldalán az összes képzeletbeli barátjával; a Kopasz is ott lesz, citromsárga vattacukrot eszik majd, és kiderül róla, hogy nem is ő az. Majd nekifutnak, port ver a nyolc pata, megfagy a lég is, megfeszül ekkor a két karizom, csordul a veríték, eljön a pillanat, összeakadnak az érckelevézek. Szörnyű nagy ropogás kerekedvén zajlik a torna, vérben forg szeme mindkét hősnak.

Ez nem ő volt, hanem egy Akhilleusz. Ha önmagát próbálta elképzelni, kudarcot vallott. Szembe kellett néznie önmagával, bár még nem volt benne biztos, mit is jelent ez. Mindig is félt,

hogy eljön a pillanat, amikor már nem halogathatja tovább. Vagyis mindig próbált úgy tenni, mintha... Nem. Hogyan is volt ez mindig?

Hirtelen elvesztette a múlt feletti uralmat. A mindigisek és általábanok és voltaképpenek cserben hagyták a döntő pillanatban, amelyről most azt sem tudta megállapítani, hogy fél-e tőle vagy épp várja-e. De eddigre már majdnem el is múlt a pillanat. (Máté másfajta pillanatokban mérte az időt, mint a legtöbb földi halandó. Például, ha azt mondta korán reggel egy nőnek: „egy pillanat, és itt vagyok”, soha nem tért vissza.) Ez a pillanat is már túl hosszúra nyúlt, de csak nem sikerült megragadni, pedig Máté néhány pillanattal ezelőtt határozta el, hogy márpedig mostantól megragadja őket. Persze azok a hitvány pillanatok nem hagyták magukat.

– Segítségre van szükségem – sóhajtott Máté helyett a türelmetlenkedő pillanat, és Máté ijedten visszarántotta magát a bizonytalanra vált múltba.

– Még hogy segítséget – horkantott, és szorongva nézett körül. A peronon magányosan álldogáló szolgálati bódé ajtaja kételkedve recsegett. – Jó, jó, de kitől?

– Kitől, kitől! – ciripelték házsártosan a rozsdás kavicsok a talpa alatt.

– Tán az Öregtől?

– Az Öregtől, az Öregtől – biztatta egy döglött bodobács, amely valaha félig egy pók vacsorája volt. Most a pók is ott penészedett mellette. (Ez az élet, gondolta Máté.)

– Dehogyan az Öregtől. Akkor viszont Palánkytól?

– Igen, tőle – kuruttyolták a korlátan száradozó madárpotyadékok.

– Még mit nem – toppantott Máté, akinek különben kezdett elege lenni a sok oktondiból. Ugyan mit tudhat a világról és az élet nehézségeiről egy darab szar?

– Mindent – nyekergett egy darab szar.

– Mindent – búgott egy másik.

– Mindent – csemcsegett egy harmadik. (Ez a harmadik iga-

zából egy öreg néni volt, aki a szomszédasszonyával beszélgetett valamiről.)

– De mindent azért mégse lehet – felelte a szomszéd néni.

– Ezeknek hogyan lehetne.

– Jó, hát ezeknek.

– Mit csináltak a múltkorában is?

– Na mit?

– Hát azt.

– Azt?

– Nem azt. Vagyis nem tudom. A dolog lényege, megszöktek.

– Ebbe a mai világba?

– Most mondd meg. Hát hová szöknek? Nem lehet ebbe a világba megszökni. Utánuk mennek. Aztán meg olyan, mintha el se mentek volna.

– Kicsi ez a világ.

– Kicsi.

– És öreg.

– És falánk.

– És kopasz.

– Milyen?

– Hát kopasz. Megkopasztják ezek még a világot is.

– Jó, hát kopasznak kopasz.

Kopasz...

– Tán bizony a Kopasz segíthetne rajtam?

– Nem, nem – dűnnyögte a gémberedett sín pár.

– Vajon a Kopaszban bízhatom?

– Isten őrizz – suttogta a szomszédasszony úgy, hogy még két faluval arrébb is hallották. Máté szívesebben szentelt volna figyelmet a fél bodobácsnak, mint a két néni történetének, de nem volt mit tenni.

– Ha egyszer muszáj? – ingatta a fejét a másik vénasszony.

– Mert hiszen elraborták. Ilyenkor nincs mit tenni.

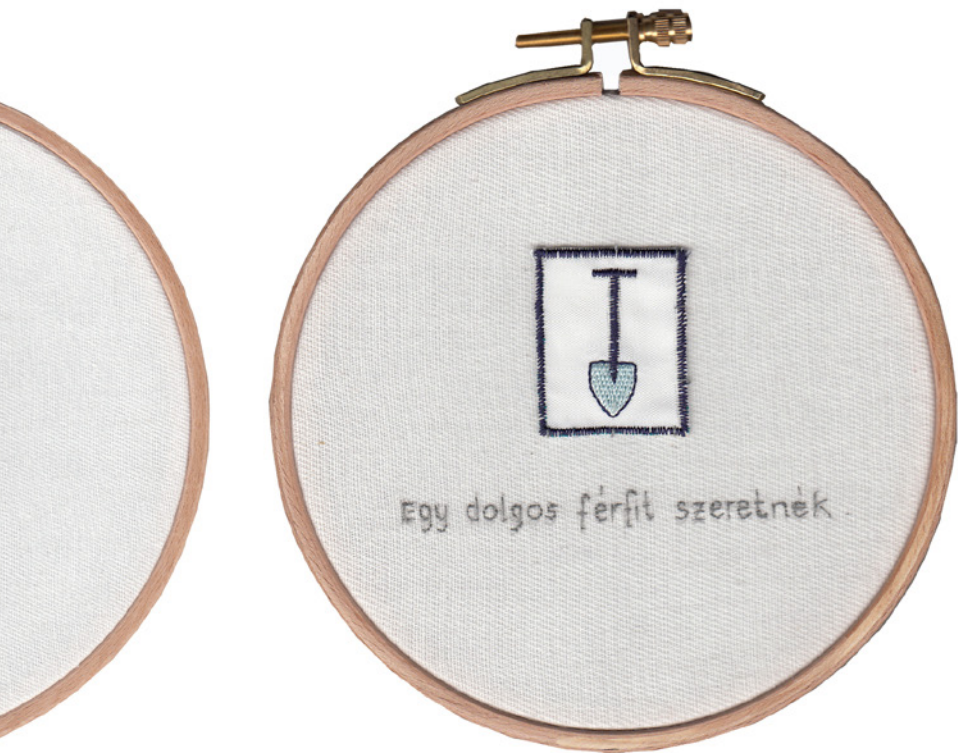
Miről beszélnek ezek?

– Aztán most nem tudja, mihez kezdjen – folytatta a néni.

– Hogy előre vagy hátra. Mert még a végén rendőrségi ügy lesz belőle.

- Juj.
- Az ám. Mert hát az igen szép egy jószág volt. Aztán aratáskor is milyen jól jött. De most el van rabolva nyergestül-min-denestül. Még a zabot is elvitték. Szerintem tudod, ki volt?
- Most akkor rabolták vagy lopták?
- Nem mindegy az minékünk, Zsuzsikám?
- De, olyan mindegy.
- A dolog lényege, szerintem a Feri volt.
- Milyen Feri?
- A bajuszos Feri. A nagy bajuszú.
- Amelyik olyan hamisan pödörte a bajszát a leányoknak a vásárban?
- De az ám.
- Az, kérlek, egy nagy gazember, valami írónak képzei magát, de írás helyett is csak a kislányok után rohangál.
- És az lopta el a lovat?
- Vagy rabolta. Attól függ, hogy a ló szemszögéből nézzük-e a dolgot.
- Aztán hová tette?
- Mit tudjam én azt?
- Valahová csak tette?
- Vagy lenyelte egyben.
- Látod, az lehet.
- De Zsuzsikám, egyet mondj meg nekem.
- Mit?
- Hogy most akkor a Kopasztól remélek megváltást vagy talán valaki mástól? (Máté gondolatai visszasereglettek a Kopasz problematikája köré, elhagyva az azóta rég felszívódott szomszéd néniket.) Mert hiszen ki másra számíthatott volna még? Be kellett vallania, hogy a Kopaszban van minden reménye. Ebben a kedves és titokzatos alakban, akiről maga sem tudta pontosan, hogy kicsoda. (Épp ezért bízott benne egyre jobban.)

Érett benne az elhatározás, hogy nyit egy zárójelet, egy kis időre szabadságra megy a saját történetéből egy almésébe,

Igény szerint, 2011–2012

35 ráma, vászon, hímzés, Ø 13,6 cm, illetve 16,3 cm (részletek)

Kívánhatnék

egy herceget

fél királysággal,

heted hét országra szóló legzival,

és fából vaskarikát csinál.

és felkutatja a nagy varázslót, hogy kihúzza a kardot a sziklából, lereszelje, összeolvassza, megkovácsolja, és levágja vele a sárkány fejét, majd ellovagoljon Brünnhildével és a sárkány kincsével valahova Valhallába. (De még nem stimmelt valami. A Kopasz. Bárki is legyen az. Mert azt, hogy van Kopasz, biztosan tudta. Legalábbis hitte.)

A Kopaszról csak annyit lehetett tudni, hogy valahol egy messzi tájon lakik, lenn délen vagy sokkal inkább fenn északon, egy ormótlan hegy hófödte ormán, ahol turulmadarak fészkelnek, és egyéb mesebeli lények és pogány rémségek kelnek életre. Ezt a kietlen, hátborzongató tájat a mondák Normafaként emlegették. (Máté háta bele is borzongott ebbe a sejtelmes, zord névbe.)

A Kopaszról az a szóbeszéd járta, hogy egyedül él hatalmas kastélyában, melyet a hegy oldalából faragtak ki az óriások, kiknek bére nem más volt, mint a Kopasz egyetlen leánya. A varázsló kénytelen volt megfizetni a zsoldot, de később alászállt a törpék földalatti birodalmába, és ellopta a gyűrűt a gonosz törpekirálytól. De hogyan is jöttek a képbe a törpék? Vagy inkább a hegyekbe kerekedett fel, az óriások királyához? Mindenesetre nem tudni, hogy egyetlen leánya végül milyen sorsra jutott, és ez a dolog lényege. (Illetve ez csak amolyan adalék, vagyis annak az ellentéte, mondjuk vevelék.) A hegybe vájt kastély pedig azóta is áll, és ott őrjög benn a Kopasz egyes egyedül, és a szakállát cibálja fájdalomában. A magánytól már egészen megbolondult, és a legenda szerint még soha senki nem tért vissza élve a kastélyából.

Máté félelmet nem ismerve kelt át idegen földeken, folyókon és óceánokon, megmászta a budai hegyeket is fogaskerekűvel, és közben azon morfondírozott, vajon megvárja-e Éva, míg ő hősi útját járja, s végül a Kopasz varázslataitól segítve kiszabadítja őt a rút törpék karmai közül, és aranyszörű paripáján tovarobog vele a boldogságba és gazdagságba.

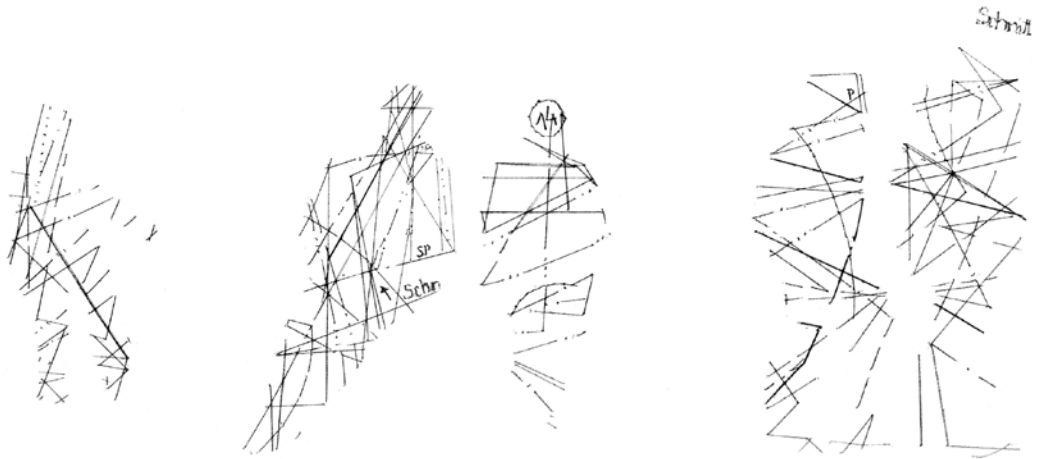
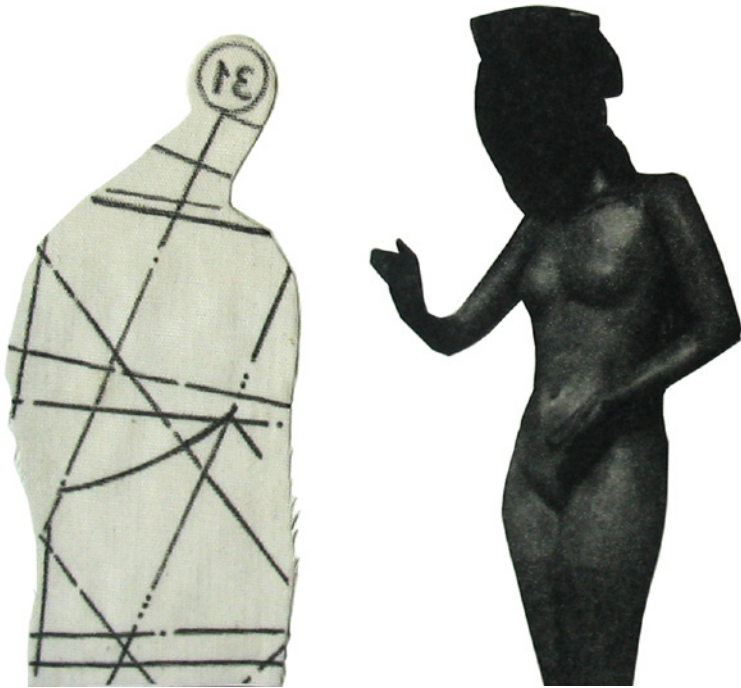
Nem lesz otthon. (De otthon volt.)

Technika

Azt képzelem, hogy emberek
Élnek az arcodon, olyan dolgosaik,
Amilyen egyikünk se lesz soha
És annyira óvatosak is –
Apró árokások, nem vérzik fel a bőröd,
Alig látod, hogy mit csináltak,
Alig, hogy ugyanazt, amit én szoktam,
Csak persze sokkal ügyetlenebbül.

Önkéntelenül

Ahogy újra nekikezdsz, csak annyit
Tud, hogy valamit megint felnyitott,
Puha, nyirkos dolgokat bont szét
A kezével, fél, hogy most is
Valami élőt. Bármennyire
Szégyellte is, sohasem tanulta meg
Kimagyarázni, miért vonzzák a sebek,
Mindig önkéntelenül bevallotta:
Hallgatózom rajtuk, ahogy a vakolat
Repedésén, így jut el hozzám a legtöbb
Egy idegen szívveréséből.

Az elidegenedés diskurzusa (részlet), 2011

kollázs, 41 × 14,5 cm

Kapcsolat-minták III-IV, 2010

vászon, hímzés, 30 × 24 cm

Nem ugyanaz

Már nem is engem nézel, hanem
A legtávolabbi falat,
És remegsz, mint akit vetkőztetnek.
Én ugyanúgy szeretnék, de a ritmusodat
Már aligha találnám el. Ilyenkor
Olyanok vagyunk, mint két
Kifeszített hangszál, amikkel
Ezúttal, úgy tűnik,
Nem ugyanaz a valaki
Beszél.

Reggel

Bármilyen óvatos is, a reggel
Néha elszakítja az embert. Ilyenkor
Hasonlatok járnak a fejemben,
Ilyenek, hogy „mintha boldog lennék”,
Vagy „mint a hajnali égről kikopó
Kevés vörös” – és tényleg:
A tapétát kapargatom a falról,
Mint egy versvázlatról magamat,
Mindennap csak annyit, hogy
Úgy tűnjön, lehetetlen a végére érni.

Schrödinger macskái

Évi falán úgy sötétlenek a szórólapok,
mint hatalmas, gyászoló csótányok,
amik a takarót lesik, hogy mikor tör ki
belőle a vulkánként ébredő ember.
Akkor szoktam ennyire nézni a falat,
amikor eszembe jutnak a Régiek,
és a fehér vakolaton együtt vagyunk
morgó föld egy pléd alatt.

Schrödinger macskái vagytok,
hol mélyen ültök a tekintetben,
hol elvesztek a szemhéjamban,
valamikor ti csapjátok a szelet,
máskor a szél titeket, lényeg,
hogy szőrösek vagytok, és folyton
eltűnedezték. Mi egymás nem-létezői
voltunk, akár szállodáknak
a tizenhármas szoba.

Ha én is a falra lennék ragasztva,
meztelenül és tétován, elviselném,
hogy rám vetítsétek az emlékeket.
Talán épp a hasamon futnánk a busz után.
Talán a hónaljamon simogatnátok
a combom egy terhes asztal alatt.
A számba rághatatlan, meleg ételt
ragnátok. Talán szétnyitnám a lábam,
hogy oda is gondoljatok valamit.

Kódisfélék

Nem azt mondom, hogy másféle világ járt akkor, mert nem volt az másabb emeznél. Egyik csak olyan, mint a másik. A kisgyereket ugyanúgy fültövön csapták Bódiék a múlt század elején, amiért gyertya nélkül ment le a borospincébe. De azért mindig megkönnyezték egy pillanatra, elfordítva az arcukat. Az öreg Vánkos bácsi talán ezúttal is belehalna a vérmergezésbe, ha éppen úgy húznák ki a fogát, pedig minden baj elkerülte kilencven éven keresztül. Hallani a Vízivó részeges őseinek őrjögéseit és csattogásait, mert úzik-hajtják azt a kóbor kuttyát, amelyik megint fogai között szorongat egy tyúkot – ezt teszi most az utóduk a szomszédban.

Némely föld mindig, mindentől elhagyatva, parlagon heverve túri az idő próbáját. Felveri a gaz, ahogy ott áll anyátlanul s apátlanul.

A letarolt októberi táj csak ugyanaz.

Édesanya forgolódik virágmezőkkel nyítt kötenykéjében, miközben édesapámmal az ablaknál állok szótlantul, csípőre tett kézzel. Megtelnek a csatornák, esőcseppek koppannak a széltől remegő vékonyka ablaküvegre, szél tépi a fákat, és zeng az ég.

Csak állna már el, és tennénk a dolgunkat.

Majdcsak eláll, nagyfiú.

Ezeken túl a víz preckelését hallani, amint elmossa és a föld alá húzza gondolatainkat.

Gyere befele, kiáltja ki később, miközben homlokát törölgeti a konyhai hőség miatt.

A serpenyőben a massa felveszi alakját, kevésnek bizonyul, néhol apró lyukacsok sorakoznak.

Látod?

Csendben figyelem a száját.

Ez itt épp olyan, akár a monogramod.

A sercegés, a néha felpattogzó olajcseppek és az eső szinte versenyre kelnek egymással, egyik oldalon édesapám, a másikon meg édesanya. Elszorul a torkom, pedig tudom én, hogy figyelnem kellene.

Fordítsd meg, még ez a kevés is odaég.

Percekkel később az ebédlőasztalnál legalább a rádiót szeretném bekapcsolni vagy elfordítani a zárban a kulcsot.

Csak nem a teraszon várni a vihar csendesülését.

Összeettem mindenfélét innen is, onnan is. A palacsintában a lekvár képe csakhamar elkavarodik, és belegabalyodik két, téglákon kuporgó emberbe. Amikor bementem a Hős utcai udvarba, éppen nem szakadt ki a betonoszlopból az elnyútt vas, de édesapám máris hozta a kisszéket. Addigra viszont rátelepedtem egy malteros téglára, amit magának vett volna elő.

Na, üljél át.

Jó nekem itt.

Mire ismét ránézek, a kisszék arrébb, ő maga egy újságpapírral borított szilikáton foglal helyet, és úgy hallgat. Csak süteménymajszolgatás közben jegyzi meg, hogy a szomszédasszony hozta.

Mint a kis Kovács vére, olyan ez a töltelék.

Milyen a kis Kovács vére?

Hát ilyen. Ha egyszer pofán rúgtam.

Elmagyarázom, hogy mi nem vagyunk koldusok, anyám nem négykézláb jár haza a kocsmából, és a kis Kovács is tudja ezt attól a perctől, hogy legalább két litert kicsurgattam a szájából.

Nem kell azzal foglalkozni, nagyfiú.

Nem csináltam semmit.

Hát ez az.

Behordjuk a fészerbe azokat a fadarabokat meg gallyakat, amiket még múlt hétvégén vágjunk össze minálunk.

Hiszen ha nagy sokára is, de elállt az eső, és berreghetett a fűrés, csaholhatott farkcsóválva a kutya, és nem kellett beszélnünk, mert figyelni kellett. Nekem meg erősen fogni a létrát, és becsukni a szemem és a szám. Szavunkat se hallotta a mellettünk magasló családi ház.

Még utána azt mondta, hogy na, jól van, nagyfiú, majd elmatatott az összehordott kacatban, megtöltötte aládáját, felcsatolta a biciklijére a gumipókkal, és egyensúlyozott, hogy ne rántsa el az a nagy tömeg – mert ezt jelenti, hogy na, jól van, nagyfiú.

Erre az októberi tájra hulló csapadék ugyan nem nyomja rögvest agyon a föld nyugalmát, éppen csak ránehezkedik, minden dübbenésével egy kicsit keményebben. Ha ez nem hullna, hát hullna a jég vagy a hó a sűrű, temérdek ködben.

Számunkra mindenhogy nehéz lenne az idő.

Hotel Faustus

Amikor kérdezted, boldog
vagyok-e, nem tudtam,
ez a kérdés miért fontos.
Sétáltunk volna a Várban,
szemközt a pesti oldal.
Hívtalak, de számod nem
felelt, kórházi ágyon hagyott
nyomot tested.
Lehattél volna a feleségem,
szülhattél volna gyereket,
de nem ez lett, mint ahogy
nem lettünk híres emberek.

Azóta minden nap olyan, mint ezer, elképzelem,
a gép előtt ülsz, mezítláb, pizsamában a
székeden. Már fürödtél, hajad törölközőbe
csavarva.

Én most lépek be az imaginárius térbe,
szellemem pásztázva keresi szellemed.
Azokban a napokban késsel jártam,
az utcákon rendőrök és tüntető tömeg.

Tudom, lehetett volna másként,
nyithattunk volna az időn kaput,
míg alattunk aludt a város,
ruháink hálóba szövődtek.
És a Duna is aludt.

A szerzetesnő

Az utcán láttam meg, kopaszra nyírt fejét
színes kendő takarta. Menjünk Isten országába,
még ma – mondta. Milyen szép lenne
a világ nélkülünk.
Kokárdás koldusok ültek a kapualjban.
Az utcazenész is a helyén volt.
Csak én nem voltam sehol.

Keserű

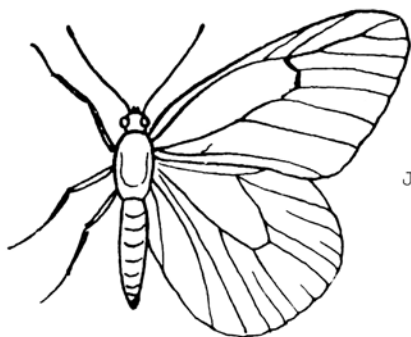
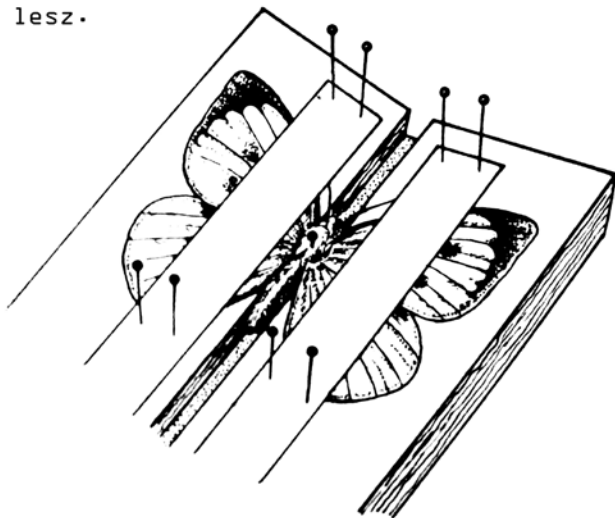
A remény hal meg utoljára,
de mi túl vagyunk pár exhumáláson is.
Mostantól következetes leszek,
főleg haraggal szemben kritikátlan.
Szemed színével tapétázom ki a szobát,
ahol maszturbálni szoktam. Virágom.
Álmodban gyomirtót és migrént hoz majd a szél.
Testeden ideges fények matatnak.
Nem baj.
Szép maradsz így is
és örök, mint egy motorbaleset.

Régen keresett szám

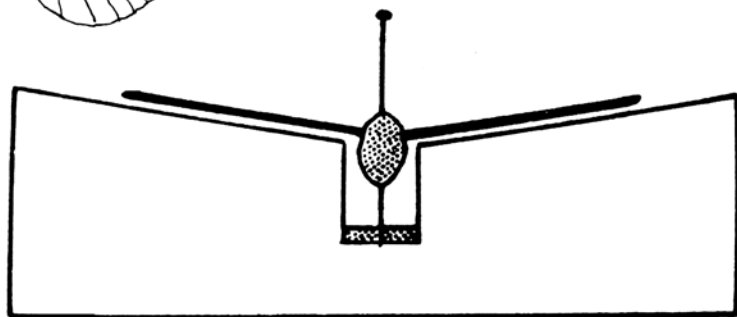
Visszairódni egy híváslistába,
kiválasztani a kevésbé aljas,
de még működőképes trükköket,
hatni a lelkére, érzékeire,
nem veszteni el a fonalat,
egy percre sem a reményt,
várakozni esőben, kirakattfényben,
szidni az időjárást meg a szétázott cipőt
a közös hibák helyett.

Aztán
megpróbálni még egyszer, imádkozni,
hátha nekünk kedvez a térerő,
és nem foglalt már tovább
az a régen keresett szám.

Templomi esküvők lesz.

Jól gondold meg, kivel fekszel össze!

Te ehhez nem érthetsz IV-V, 2011
szerigráfia, papír, 53 × 26 cm

Görcs

Nem engedlek közel,
mégis színről színre látlak.
Torz vagy, mint egy fa
és riadt, mint egy állat.
Nehéz fényű gyöngyök gurulnak
a köldököd felé, hiába.
Gyűlölöm a termékenységed:
hogyan ennyire árva.

Új rögeszméd illegális.
Sajáttal kevernéd a vérem.
Rejtett düh készülődik
(ezt a részét sem értem).

Ülünk a folyosón, izgulsz,
mint aki időt veszít.
Szólítanak: magadtól
senki sem mentesít.

Szergej

Gergő bá emberemlékezet óta kereskedő volt a piacon. A piacunkon, ahogy magunk között hívtuk. A mi boltunkkal szemben állt az övé. Mit állt, terebélyesedett, messze kimagaslott a többi közül. A pultjai minden évszakban gyönyörűen megpakolva roskadoztak azoknak a gyümölcsöknek és zöldségeknek a súlya alatt, amiknek épp szezonja volt. Augusztus lévén, az eltenni való paprika és paradicsom volt a befutó, a kovászolni való uborka, no és persze alma minden mennyiségben. Gergő bá jó bő nyállal megköpdöste az almákat, aztán alaposan áttörölgetve őket, egyenként rakosgatta egymásra, egész addig, míg akkora halom nem keletkezett belőlük, hogy ő maga sem látott már ki mögüle. Nagydarab, tagbaszakadt ember volt, és folyton kiabált. Félelemmel vegyes tisztelet övezte a környéken. Beszélték, hogy fiatal korában gyakran eljárt a keze, s időnként, ha valaki felbőszítette, még most, hatvanévesen sem volt rest lekeverni az illetőnek egy jókora nyaklevest. A felesége, Ilonka néni, kicsi, kerek asszony, együtt dolgozott Gergő bával évtizedek óta. Szülni is a pult mögül ment mindkétszer. Gyerekeik már felnőttek, azonban egyiküknek sem akaródzott átvenni a szülőktől az üzletet, főtt is Gergő bá feje emiatt rendszeren, sokszor panaszkodott, amikor munka után valamelyik kocsmában engedte ki a fáradt gőzt. Minket, gyerekeket szeretett, mindig adott valamit, valahányszor elmentünk a pultja előtt. Hanem a vevőkkel már korántsem volt ilyen kedves. Ha válogatni szeretettek volna, vagy uram bocsá' arra vetemedtek, hogy visszavigyék az árut, mert nem tetszett, amit kaptak, Gergő bá éktelen haragra gerjedt, és olyan vehemenciával hordta le őket, hogy hanyatt-homlok menekültek. Hiába próbálta csitítani Ilonka néni, nem segített ilyenkor semmi. Gergő bá torkából úgy zubogtak a trágárabbnál trágárabb

szavak, mintha csak tüzet, akarom mondani, káromkodásokat okádó sárkány lenne. A nyolcvanas évek elején jártunk. Akkoriban még így mentek a dolgok. Persze a felügyelőség olykor-olykor kilátásba helyezett Gergő bának egy-egy figyelmeztetést, ha már nagyon sok volt a panasz, ám ezek valahogy mindig elsikkadtak.

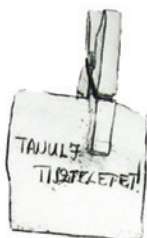
Szergej, a piac egyetlen csövese is farkasszemet nézett időnként Gergő bával, amikor a nap végén megpróbált elemelni valamit a pultról, és szentül hitte, hogy az öreg nem veszi észre. Legtöbbször tévedett, s ilyenkor Gergő bá jól megkergette, ám miután alaposan megfuttatta, hagyta, hadd menjen. Szergej valamikor segédmunkás volt, de mostanra már úgy elitta az eszét, hogy csak szánalomból kapott néha munkát. Hatvan körül járhatott ő is, bár rozzant állapota miatt csak becsülni lehetett a korát. Mesélték, hogy fiatalon harcolt a második világháborúban, rebesgettek olyasmit is, hogy hadifogoly volt, ezért ragadt rá ez a fura név, és tény, hogy egész jól beszélt oroszul. Már amikor beszélt, mert legtöbbször csak artikulálatlanul gügyögött, röhögött, jól elszóraztatva magát.

– Meghülyült ez a háborúba! – vetette oda Gergő bá, majd, nyomatékokat adva általa roppant bölcsnek vélt megállapításának, kiköpött egyet a pultja elé. Szergej afféle vásári látványosságnak számított egy olyan korban, amikor – elvileg – nem léteztek csövesek. Pedig ő ott csövezett a piacon, a kútnál mosdott, és papírbódében aludt. Hogy télen hol szállásolta el magát, azt senki nem tudta, de amíg az időjárás engedte, a szabad ég alatt töltötte az éjszakákat. Egy szombati napon, ami éppen úgy indult, mint a többi, Szergej megint Gergő bá pultjánál sündörgött. Az öreg egy fa széken ülve bóbiskolt, elnyúlt, barna sapkáját a homlokára húzva. Szergej kinézett magának egy szép piros almát, s már nyúlt volna utána, mikor Gergő bá olyan gyorsasággal, amit bármelyik fiatal megirigyelhetett volna, váratlanul felpattant a székéről, és légyecsapójával –

merthogy az is volt neki – akkorát húzott Szergej kezére, hogy az menten belejajdult.

– Mész onnan, az anyád úristenit, te büdös tolvaj! – kiabálta öblös hangján Gergő bá, és újfent tanúbizonyságot téve fürgeségéről, az ijedtében elizskoló Szergej nyomába eredt. Úgy futott a szerencsétlen csöves után, mintha az élete múlna azon az egy szem almán, amit Szergej végül nem is vett el. Hiába kiabálta Ilonka néni, hogy ugyan hagyd már azt a szegény embert, hiszen nem lopott el semmit, az öreg ördögve, vérben úszó szemekkel, egy gepárd kitartásával üldözte a másikat, aki a kora és az évek óta tartó italozás ellenére szintén meglepően gyorsan szaladt. Hanem pár perc múlva Szergej feladta, és lazított a tempóján. Gergő bá ekkor, tőle szokatlanul, rávetette magát, mint egy oroszán a vergődő antilopra, és ütni, rúgni kezdte. Püfölte, ahol érte. Szergej meg sem próbált védekezni, csak állta az ütések, és jajgatott. Mi, gyerekek komolyan attól féltünk, hogy ez az örült még megöli. Úgy kellett leszedni róla. Miután Gergő bá prüszkölve-köpködve, válogatott káromkodások közepette otthagya a szerencsétlen, alaposan eltángált Szergejt, odamentünk hozzá, és megpróbáltuk lábra állítani. Apám emelte fel a földről, egy másik férfival együtt megfogták, és odavitték a kúthoz, lemosni róla a vért és a port. Ugyahogy rendbe szedték, és úgy tűnt, nincs is komolyabb baja az ijedtségen, a megaláztatáson, és néhány kisebb sérülésen túl. Akkor ránk nézett, élénken világító, kék szemeivel, és csak ennyit mondott: köszönöm. Azzal elment.

Attól a naptól kezdve senki nem látta. Eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Ha hiányoltuk is őt néhányan, az élet zötyögött tovább, nem töprengtünk azon, mi lehet vele. Gergő bá is éppen olyan volt, mint a verés előtt. Ugyanúgy pöf-feszkedett a boltjában, és zargatta a vevőket, rendre utasítva őket, ha kellett, ha nem. Egyik nap azonban észrevettem, hogy reggel óta szinte egy szót sem szólt. Meleg nyárvégi nap volt, az iskola még nem kezdődött el, ott időztem hát a

Csatolt állomány I-III, 2008
hidegtű, papír, 51 × 48 cm

piacon, volt alkalmam megfigyelni az öreget. Máskor alig lehetett leállítani, állandóan beszélt, vagy kiabált, vagy kiabálva beszélt. Mivel nem csak nekem tűnt fel a dolog, megkérdeztük Ilonka nénitől, vajon mi lelta a férjét. De ő sem tudott magyarázatot adni, annyit mondott, hogy semmi olyasmi nem történt, ami miatt az urának csendben kellene lennie. Ahogy teltek a napok, Gergő bá, a szótlansága mellett mint ha fogyni is kezdett volna. Korábban nagy, kerek, pirospozsgás arca megsárgult, beesetté vált. Lábai elvékonyodtak, tekintélyes pocakja eltűnt. Olyan hirtelen és szembetűnő volt a változás, hogy Ilonka néni úgy döntött, ezúttal a kezébe veszi az irányítást, és elviszi az urát orvoshoz. Vizsgálatok sora következett, beutalók tömkelegével. De egyik orvos sem tudott megállapítani semmit. Azt mondták, nincs szervi baja. Senki sem értette, mi történik Gergő bával, ő sem. Üveges szemekkel meredt maga elé a pultja mögött, ha éppen nem valamelyik orvosnál ült. Ilonka néni egyre kétségbeesettebb ábrázattal gyűrte a mindennapokat, folyton azt mondogatta, legalább tudná, mi baja a férjének, úgy könnyebb volna.

Egy álmos, őszi napon aztán meghalt Gergő bá. A kór, amiről senki sem tudta, micsoda, két hónap alatt elvitte. A temetésen majdnem az egész piac ott volt. Ha nem is szerették Gergő bát, azért megadták neki a végső tiszteletet. Ilonka néni szípgovva hálálkodott, amiért ilyen szép számban búcsúztatták a férjét.

– Nem volt ő rossz ember! – hajtogatta, ahogy leengedték a koporsót a földbe. Amikor a pap elkezdte a mondókáját, hirtelen megláttam egy furcsa alakot. A tömegetől távol, jobb vállával egy fának dőlve álldogált. Szergej volt, tiszta ruhában, frissen borotvált arccal. A világító kék szemeiről ismerem meg. És a piros almáról, amit a kezében tartott.

Szőke tél

Körbe forgó tér közepén fekszik egy meztelen gyerek.
Mellében kicsi vaslemezt feszeget a szívdobogás.
Torkától harmadik bordáig felhasították.
A varjúknak nyers lóhúst dobál.
Vörös szobákat keres. Ha ágyba fekszik, a teret,
Mint vörös golyót bezárja köldöke alá.
Ez a megfeketedett herceg kabátot húz, hogy
Minden hideg sötétben egymásba kapaszkodjon
A Károlyi kert rácsain azzal, akinek úgy reked a hangja,
Mint kő alatt a jég.

Festőműhely

Akril színű volt a délután
Nekimentünk az autópálya-viharnak
Ilyen lehet áthajtani az Úristenen.
Felfeszítve lógunk kék vaslépcsőkről
A véges- és végtelen nemlét közti hídon
Mellettem fél fekve dohányzik a szakadó eső
Hordanám a tornacipőjét és az inget
Dadog ez a megfestetlen hallucináció
Mikor nélküled vagyok

Múlt idő

Ikrek havát végigálltuk testvéremmel egy műanyag asztalon
Felhős lakás tizennégy éve lehetett.
És most asztal helyett borból tócsa
Nézem kezeink helyét néha milyen testekhez ér egymás helyett
Két szobából nézünk két másik várost
Vallani kéne a beismerhetetlent.

Terápia–noteszok – Angyalföld még messze van

V.

Szeretném, ha néha kereszteződésben
állva eszedbe jutnék, mikor kifogyott
türelemmel a zöldet várod majd.
Bárminek az apropóján. De vegyük
most ezt a türelmetlenséget, amire
általában alkalmas példa vagyunk.
Tényleg én hibáztam, és annyiszor
tényleg kevésnek bizonyulok csakis
neked – egy újszülött reménységével
apaságom kihordhatatlan terhe:
úgy oszlik szét, mintha reggeli ködben
egy vödör poshadt vizet locsolnék
az állatoknak. És aztán szint vallasz –
tiltott zónába lépsz, érvként zárod el
a felmerülő másikat. S a túloldalon
egy férfi vár –
azt mondod, tökéletes. Kettős
mérceid már nem is firtatom,
hogy nem leszek azzá, aki felé
mérleg nyelve billen, talán egyszer még
szembejössz, hogy megszokhassam.

VII.

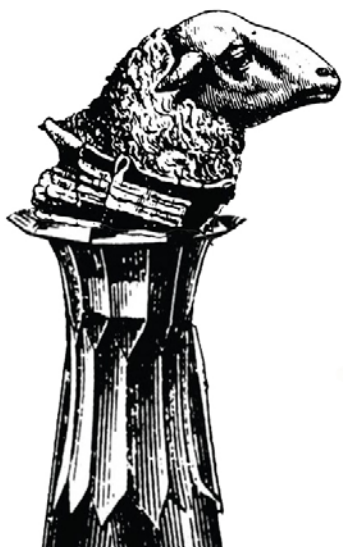
Mikor leültettél, hogy beszéljünk
valami nagyon fontosról, sejtettem,
ez az esemény nem a meghitt teadélutánok
terepén fog zajlani. Mégis ringatóztam
a reményben, talán kihozol hirtelen
egy marék kekszet, csak elmosolyodsz, hogy
vigye el a fene, de zárt ajtók mögött, ha magunkra
maradtunk ketten, akkor is gyerek és nagyobb ház
a tervek közt, és ehhez kellene ettől a pillanattól
fogva hordani a téglát, csörgőt, kisruhát, szóval
a szükséges alapanyagokat a téглаépületbe.
Egymáshoz viszonyulni. Aztán minden
negatívjába fordult: sírni kezdtél, az erős férfit,
akivel közös körökbe jártok, emlegetted, mennyire
imádod hónapok óta, akárhogy simogat.
Egy másodperc tört
része alatt elsötétült a nappali. Aztán ez
a másodperc dühvé, ellenérvvé, válássá fajult,
s többé nem láttalak, hogy elmondhassam végül
mindennek ellenére, ellenére különbözőségeinknek:
amíg veled voltam, mennyire más tempójú és szelíd,
szőke és tavaszillatú volt az élet, s ami akkor
adatott – ajándék volt, tehát nincs hely bennem
a lázadásnak, hogy nemes egyszerűséggel
elvéttetted, mert eleve ígéreteik nélkül, csupán
kölcsonbe, átmeneti, romlandó státuszú
megőrzésre adták, felszámolták érte
az árat is kamatostul.

XV.

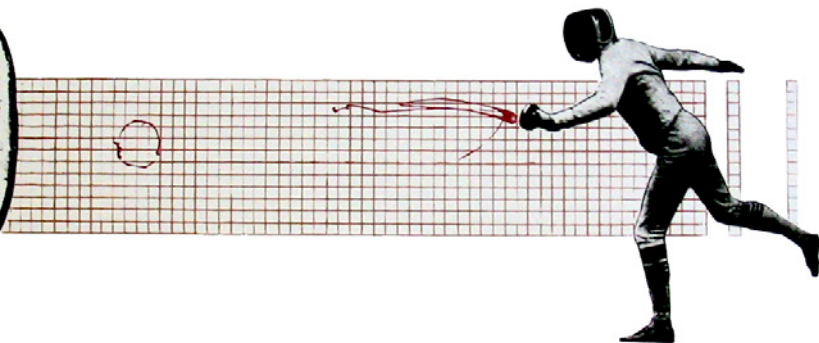
Leírni sokszor: a temetőgondnok lánya. És tényleg. Ma virágot vittem a reformátusokhoz, a katolikusba is, de mintha ugyanaz a szőkeség fordult volna a kanyarnál balra. Mert két jelentős kanyar van, az egyik a református sírkert bejárata után száz méterrel, a katolikus pedig rögtön épp egy kanyarral nyit. Vagy jobbra fordult akkor? Kétségkívül: ahányszor megpillantottam, hajából az ősz kedvesebbik fele kandikált. Még nem a pulóver alá bújó hideg, nem is *szárazon zörgései a tájnak*. És énekelt, valami könnyű kis ital is volt a kezében, egyszer talán még takarót is hozott, hogy magunkra terítse. De addigra már haza indultam volna mással.

XX.

Mentünk, mentünk, ősz volt, minden esőről az jutott eszembe, hogy meddig kell még vele a buszmegállóra várni. Ott majd elindul vissza, vagy kitalál valami iszonyatosan kézenfekvő érvet, amihez nem marad épp sok közöm, hiszen már jó előre egy beváltatlan csókot emleget: retikülből intézi a fényezést, rádiózza a bőrét, hogy szinte látszata sincsen.

Egyik kutya, másik eb.

Te ehhez nem érthetsz VII, 2011

szerigráfia, papír, 53 × 26 cm

Szűzforrás, 2011

szerigráfia, papír, szitafesték, 60,3 × 96,3 cm

Ő ugyebár sosem szenved, csak néha
átlagosat álmodik, benéz és kinéz aztán
egy vonatablakon messzire. Majd azok
a férfiak zsigerből megteszik – lerúgatják
vele a cipőt, leszerelik a melltartópántot hamar:
az ernyője alá szorosán odaférnek, és egészen
hazáig egy kurva szót sem kell szólniuk.
Ők megoldják, amit én ma nem, és csak később
hivatkoznak a baráti viszonyokra.

Véneki hódok, kászoni műgolyák

2012 nyarán a Hermaion Irodalmi Társaság a FISZ támogatásával negyedik alkalommal rendezte meg a Győr melletti Véneken azt az irodalmi alkotótábort, ahol évről évre összegyűlnek az arra érdemesek, és kedélyesen hódolnak bizonyos szenvedélyeiknek. Idén a próza munkacsoport csekély három nap alatt három hívókifejezésre szövegeztetett írásokat, s minthogy a megszokottá vált véneki szercehajítás ezúttal elmaradt, a szövegek apró testű, kis úszásigényű hódokról, továbbá bizonyos kászoni műgolyákról szóltak. A táborban született írásokból állt össze ez a válogatás, miközben a hódok farkanyoma póréhagy-mával lett beültetve.

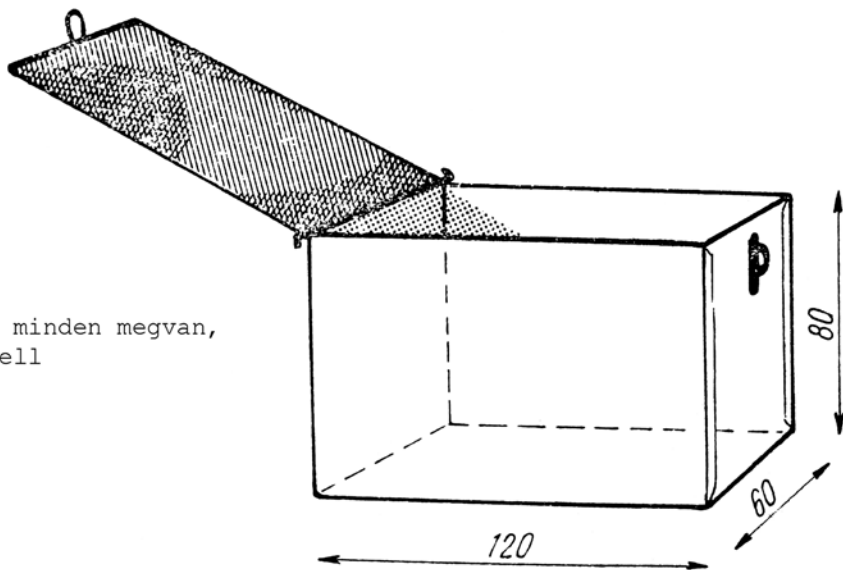
Vincze Ferenc

John Wayne, és az apró testű, kis úszásigényű hegyi hódok

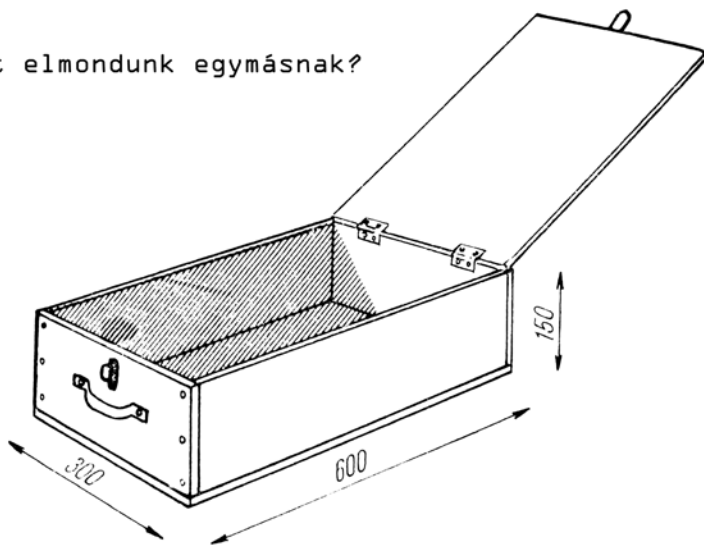
Édesanyám szépségének hajdan városszerte csodájára jártak. Nem különben édesapám, akit az különböztetett meg a többi férfitől, hogy nem akarta szép szavakkal az ágyába csalogatni. Bárhol összefutottak, apám csak ült átható tekintetű jégkék szemével, és figyelt. Csak később derült ki, hogy ez csak amolyan John Wayne-féle tekintet, amiből van egy kalapos, és egy kalap nélküli. Ő mindig így néz. Az pedig, hogy nem próbált meg addig beszélni, míg elaltathatja figyelmét annyira áldozatának, hogy egy óvatlan pillanatban megcsókolhassa, azért volt, mert tanyán fölnőtt ember lévén eddig ritkán kommunikált összetett mondatokban. Sőt, a hosszú, sűrű szintagmák kifejezetten zavarták, melyekben annyi volt a szó, hogy elfedték a lényegét, és nehéz volt rájuk jól megfontolt, pontos választ adni. Így aztán anyám szívét menthetetlenül elrabolta az a szűkszavú, titokzatos szemű cowboy, akin olyannyira megesett a szíve 1975 Erzsébet-napi bálján, hogy jobb híján ő közölte hanyagul a sarokban cigerattázó leendő édesapámmal, hogy felkérheti táncolni. Majd néhány óra után a szokatlan mennyiségű alkohol, nikotin, és a kínos csönd nyomásának hatására apám az apró testű, kis úszásigényű hegyi hódokról kezdett mesélni, amik ott élnek a tanyájához közeli kis bányatóban, de csak hosszú napok és éjszakák türelmével lehet őket megjelenésre bírni. De akik már látták őket, esküsznek rá, valami olyan csodával szembesültek, ami egész életükre boldoggá és elégedetté tette őket.

Arra már két gyermek születése után döbbsent rá az én világszép édesanyám, hogy apám nem szemérmességből nem ígért többet és jobbat kezéért. Ő az egész világra úgy

Benne minden megvan,
ami kell

Ugye mindent elmondunk egymásnak?

Te ehhez nem érthetsz I-II, 2011
szerigrafia, papír, 53 × 26 cm

tekintett, ahogyan az egyszerű halandó mélézik a csúnyácska Mona Lisa gyönyörű mosolyán. Beszédesebb sem lett, hiszen nem lett több mondanivalója az évek folyamán. Így anyám ugyancsak menthetetlenül gyűlölni kezdte azért, amiért nem volt, és nem is lett soha több önmagánál. Becsapva érezte magát, amiért ugyanaz jutott neki, ami kevésbé szép és karcsú barátnőinek. Egyre csak nézte az asztal fölött a tányért bámulva vacsorázó családot. Talán ez volt az a pillanat, amikor véglegesen eldöntötte, gyűlöli ezt az életet. Az egészséges, életvidám gyerekeit, akik minden egyes este ugyanolyan jó étvággyal, habzsolva ették meg az eléjük kitett ételt. Akik azt gondolták, elég az a boldogságához, ha reggel leadhatja őket az óvodában és iskolában, délután pedig szélvész módjára berontanak a konyhába mocskos kis kezükkel elvenni egy szelet süteményt, és rohannak vissza az udvarra legyet fogni, hogy azokat bedobálják a pók hálójába. Mindezek tetejébe férje is egyre inkább a kicsiket nézte az asztal fölött gondtalanná váló világos szemével. Őt nem zavarta a gyerekek természet adta önzősége. Büszkévé tették a nyuszifülekéből kötött cipőfűzők, boldoggá a tizedik, fogpiszkálóból összetűzdelt gesztenyeember. Tökéletessé vált a világa attól, hogy ők ettek, ittak, játszottak, majd esténként megölelhette és megcsókolhatta őket.

A híradó után még odafeküdtünk mind a négyen a franciaágyra, a felnőttek szélre, a gyerekek középre. Nem emlékszem néztem-e valaha a műsort, egyszerűen csak elaludtam valakinek a karjában, reggel pedig a saját ágyamban ébredtem. Egyszer aztán nem anyám harsány hangjára keltem, ahogy telekiabálja a lakást azzal a megcáfolhatatlan ténnyel, hogy hét óra. Apám ült az ágyam szélén, szótlánul nézett, majd hosszú, érthetetlen másodpercek után zavartan fölállt, és annyit mondott, hogy anyu még kikészítette a ruháimat. Fölöltöztem, majd lecsattogtam a konyhába a tükörtojásomért, és a fölcikkelyezett almámért, de csak apám és a bátyám ült csöndben az asztalnál. Apa tépkedte a kenyeret

a tejbe, Peti pedig már kavargatta és lassan kanalazta saját tejbepapiját. Ez volt addig az egyetlen reggeli, amit apám valaha is elkészített nekünk. Bár csak vasárnaponként, amikor anya korán elindult a piacra.

– Nem kell ma oviba menni? – találtam egy számomra roppant kedvező magyarázatot a reggeli furcsaságokra.

– De, kicsim – válaszolta apám –, csak anyukád úgy gondolta, most inkább szeretné megkeresni az apró testű, kis úszásigényű hegyi hódokat.

In vitro¹

Vége. Most szépen felkel, felveszi a nadrágot, az inget, és lelép. Egy elnyújtott, síró hang lassanként befészkel magát a fejébe. Mintha kezdő hegedűs ülne az agya barázdái között, és gyantázatlan vonóval reszelné, recsegtetné, nyúzná az idegeit. Már negyvenkét órája nem alszik. A csend rövid perceiben lehet csak elszundítani, azután kezdődik előlről az egész. Forgolódik, a háta vizes foltot hagy a lepedőn, utálja a nyálkás verítéket, ezt az egész kínlódást, és a mellette fekvő nőt. Ökölrel a párna közepébe csap, azután felül. Magára hánnya a ruháit, felhúzza a cipőt, és jó nagyot ránt a fűzőn.

Az előszobában meggondolja magát, nem lehet ekkora szemét. Ebből már nem lehet kiszállni, főleg nem itt, nyolcszáz kilométerre az otthonuktól. A slusszkulcs helyett a dugi cigit húzza elő a kabát belső zsebéből. Kimegy a teraszra, leül a kőkorlát szélére, és csakazértis rágyújt.

Elé ugrik egy tenyérynyi béka. Megvagy, te kis rohadék, mondja a férfi fennhangon. A béka nem vartyog vissza, csak nézi őt türelmesen, nedvesen pislogó szeme a félelem helyett megértést, sőt részvétet tükröz, mintha évek óta jó cimborák lennének.

Buja ósvadon ez a Kászon. Szabadon nő a cickafark, nincs légszennyezés, nehézfém, permetszer, stressz, elektrosztatikus szmog, és káros földszugárzás, minden nap megihatom a frissen facsart fagyöngyöt, elrághatom az egyszarvúgyökeret, szemtanúja lehetek a bölömbikák páرزásának, mindenki töcsköl, osztódik, sokasodik, még te is szaporodsz, a patak tele van a koncertező ivadékaiddal, nem lehet aludni tőletek, baszdmeg, mondja a békának, de az továbbra sem válaszol, csak ül dermedten.

¹ Lat., jelentése: az üvegben

Három grácia, 2011

saját készítésű papír, linóleummetszet,
csipke, 70 × 50 cm

Elemek, 2011

saját készítésű papír, linóleummetszet,
hímzés, csipke, Ø 40 cm

Most szabad, 2011

saját készítésű papír, linóleummetszet,
újságpapír, Ø 40 cm

Nem mondom el senkinek, 2011

saját készítésű papír, linóleummetszet,
karton, Ø 40 cm

Eszébe jut a befőttesüveg. Még kisfiú volt, amikor egy erdőszéli pocsolyból kimerte a hemzsegő, ficánkoló ebihalakat. Hazavitte, és kitette az üveget az ablakba, szerette volna végignézni a lárvák átalakulását. Másnapra ahelyett, hogy megnőttek volna, megfogyatkoztak, harmadnapra pedig az összes eltűnt. Az apja felvilágosította őt arról, hogy a lárvák felfalták egymást. Miért, talán azt gondolta, hogy fotoszintetizálnak az ablakban? Azóta él benne egy kép arról, ahogy az utolsó ebihal összekunkorodik, és ebben a kitekert pózban elkezdi enni a saját testét, falatról falatra, amíg az utolsó húsdarab el nem tűnik a puha szájában.

A varangy most hátat fordít neki, és elindul lefelé a lépcsőn. A férfi is elnyomja a csikket, feláll, és visszamegy a házba. A nő időközben lerúgta magáról a takarót. A férfi megáll a hálószoba ajtajában, egy darabig nézi a karcsún hervadó testet, leveti a ruháját, és a nő mögé bújik. Felveszi a nő magzatpózát, magához húzza őt, simogatni kezdi a nő haját, majd a melléhez ér.

Vedd le rólam a büdös kezéd, förmed rá a nő. Kértelek, hogy ne gyújts rá, amíg itt vagyunk. Azért jöttünk, hogy meglegyen a szükséges mennyiség holnapra, nem azért, hogy megöld azt a keveset is, ami van.

A férfi elveszi a kezét, és az ágy másik végébe húzódik. Egy elnyújtott, síró hang lassanként befészkei magát a fejébe.

Kis hiba

Az állatkert gyászolt. Károgtak a varjak, a krokodilok könnyeztek, bőgött a bőgőmajom, az inszektáriumban gyászboгарakkal zsolozsmáztak az imádkozósáskák. Karl-Friedrich, az igazgató mindennek háttal állt a gondozókkal.

Temették a hódokat.

Karl-Friedrich az unalmas szertartás után felhajtott egy pohár whiskeyt, és a hamburgi állatkertet hívta.

– Halló! Halló? Te vagy az, Hans-Joachim? A hódokról lenne szó.

A hamburgi direktor egy hét múlva beült legújabb Mercedesébe, és Kölnbe utazott, mert elege lett, hogy Karl-Friedrich mindennap hívta. Szokás szerint tiszteletét tette a fejfák előtt, amit a gondozók úgy faragtak, mintha hódok rágták volna meg azokat, majd a kollegája irodájába ment.

Nem számított másra. Karl-Friedrich a kezébe nyomott egy rakás papírt. Hat hód, darabja háromezer euró, az annyi mint tizennyolcezer euró.

– Ezt visszafizeded. Egy hetet bírtak ki. Mindent betartottunk.

Hans-Joachim bólogatott, de nem szólt semmit. A vastag lapokat nézte. Az adásvételi szerződést, az itteni ketrec tervrajzát, amin feltűnt neki, hogy ellentétben a hamburgi ketrecel, ahol csak egy kis tó van, itt legalább a terület nyolcvan százalékat víz borította. Végigfutott a dokumentumon. Csupa adat.

Hat hód, hegyi, Castor Cuspis. Egy nőstény, egy hím, négy kölyök, ebből három hím, egy nőstény. Satöbbi, satöbbi. Étkezés napi egyszer. Satöbbi. Nagy úszásigényű. Alul saját szignója.

Hans-Joachim hirtelen leizzadt, majd villámgyorsan járni kezdett az agya. Végül döntött.

Felajánlotta, hogy küld a hódok helyett két aligátort,
amiből – hála Karl-Friedrichnek – végül három lett.

Elbúcsúzott, de a boldog igazgató megállította.

– Nem is érdekel, hogy haltak meg? Megfulladtak.

Hans-Joachim nevetve nyomta le a kilincset.

Hamm

Pár napja találtam egy fotót Éváról, a gyermekkori legjobb barátomról. Kedvenc állatos könyvemben rejtegettem az egyetlen képemet róla, melyen hosszú szőke haja a vállára borult és mosolygott. Olyan ritkán mosolygott, nem is volt miért.

Emlékszem, az utcánkban lakó gyerekek undorodtak tőle, ijesztő látványáról suttogtak, rémtörténetek terjengtek róla, hogy aki egyszer megpillantja, másnap bandzsa lesz. Mi a szomszédban laktunk és sose féltünk tőle, abba születtem bele, hogy Éva sajnos gyógyíthatatlan beteg, ezért néz ki úgy, ahogy, de mi szeretjük és mindenben támogatjuk. Kedveltem Évát, gyakran átjártam hozzá, eleinte muszájból, hogy átvigyem anyu még gőzölgő meggyes rétesét és megkérjem, vigyázzon rám holnap este. Éva mindig szívesen látott, rétesrel vagy anélkül, és ideje is volt rám, lévén, hogy ritkán mozdult ki házából. Tizenkét éves korában diagnosztizálták nála a Khasonius megolجاust, magyarul a kászoni műgolya szindrómát. A kórt egyszer csak megkapja az ember, nincs rá oltóanyag, megfelelő életmód ellene, kivédhetetlen. Egy kis pattanással kezdődik az arcon, ami azután pár napra rá beérik, majd begyullad, lüktet, ég, forró, tüzel, piros és a következő napon a háromszorosára nő. Az orvos tehetetlen, jó esetben valaki elmegy az egyetemi könyvtárba és talál a daganatos megbetegedések közt halvány utalást. Utalást egy másik betegségre a gyógyíthatatlanok között. Egy japán doktor tanulmánya ismerteti a szindrómát, melylyel Éva esete lépésről lépésre azonos volt és amire két évnyi sikertelen orvosi kezelés és tanácskozás után végre valaki ráakadt. Barátnőm háromszorosára dagadt pattanásából két hét leforgása alatt kidurrant egy golya. Lábai Éva arccsontjában végződtek, ezért sosem szabadulhatott meg tőle, mivel a szétválasztás az életébe került volna. Műgolyának nevezték,

mert nem tudott repülni, elrepülni és Évával ellentétes életet élt, míg a lány aludt, ő ébren volt és békáért kiabált, nappal meg csak lógott le az arcáról, mint egy rongybaba.

Szóval sokszor megfordultam nála, idővel egyre közelebb kerültünk egymáshoz, mesélt arról a dologról, ami mindig ott volt az arcán, kérdezhettem, és azt is megengedte, hogy megszagoljam. Karamella illata volt.

Egy héttel a születésnapja előtt átszaladtam hozzá egy tányér sütikóstolóval. Nem nyitott ajtót, később sem, másnap sem, a születésnapján sem. Anyunak nem mertem mondani, továbbra is úgy indultam el otthonról, hogy megyek Évához, a vele töltött időt azonban csatangolásra szántam, mert még mindig nem nyitott ajtót. A születésnapján is elvoltam, egészen kint jártam az óvoda környékén, mikor találkoztam az osztálytársaimmal. Hívtak, hogy menjek velük a tetőre, mert múltkor egy golya röpködött nem messze tőlük, egészen alacsonyan. Ott körözött az óvoda körül, mindenki felfigyelt rá, tapsoltak, füttyögtek neki, az meg produkálta magát. Mélyrepülést, tripla csavart mutatott be, végül hosszú szőke hajat öklendezett fel, kiköpte a lábuk elé és eltűnt. Azóta se látták, de azért minden este kint vannak, hátha. Nem maradtam velük, azt hazudtam, hogy segítenem kell anyunak takarítani, és hazafutottam. Otthon azt mondtam, Éva elköltözött, és én többé nem csöngettem át.

Műgolyák Kászonaltízben

A műgolyák feltűnése a híradások és a helyiek elbeszélése alapján egybeesett a morgói hegyi hódok vonulásával. Hogy pontosan mikor is történt a dolog, azt megállapítani immár alig lehet, leginkább csak sejthetjük, néhány órával, perccel mégis megelőzték a hódok sietős átvonulását a Morgó patakon.

Egy idegen fedezte fel őket, mikor áthajtott a vidéken. Szurdokban haladt az aszfaltút, a síkságról hirtelen bekarnyarodott a völgybe. Két oldalt fenyők magasodtak, s ahogy lassan alkonyult, egyre kiszámíthatatlanabb és dermesztőbb lett a vidék. A letekert ablakon át egyre hűvösebb levegő csapott a kocsiba. Csak a motor zúgott, kint csönd volt. Augusztus végi, esteledő csöndesség. Az a pillanat, amikor elhalkul az erdő, felgallyaznak a madarak, s az éjszakai vándorok még éppen csak beleszippannak a közeledő sötétségbe. Hosszú, elnyújtott balkanyar zárta a völgyet, s olyan kényelmesen és komótosan fordult, hogy szinte alig kellett megmozdítani a kormányt, a koci együtt kanyarodott a vidékkel.

A boglyák mögött, a rét túloldalán, ahol a patakmeder határként húzódott sík és hegy között, az egyik lompos ágú fenyőn fehér foltok éktelenkedtek. Kirívóan, egyre csak vonzották a tekintetet. Az idegen megmarkolta a kormányt, kocsit előrehajolt, úgy meresztette szemét az alkonyatba.

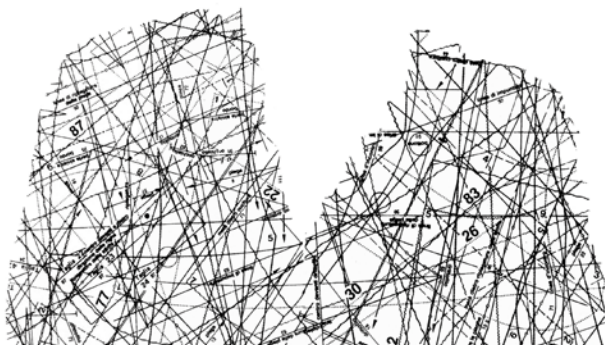
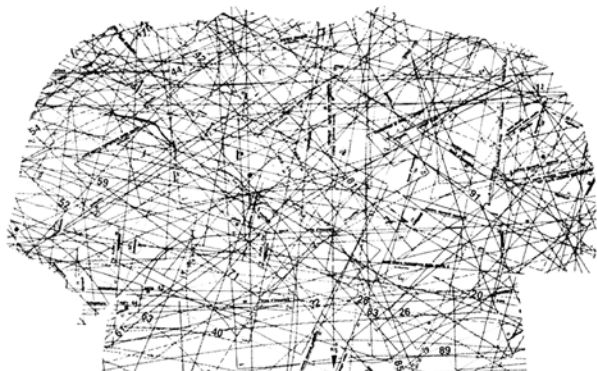
Lefékezett. A koci csikorogva, kissé kifarolva állt meg az útszélen, s a sofőr lendületesen ugrott ki a kormány mögül, majd először a kellő távolságot megtartva figyelte a fenyőfát. Végül átlendült az árkon, s már a rét közepén járt, mikor a látvány megállította.

A kászonaltízi csobán a szemközti legelőről árgus szemmel figyelte a szokatlan eseményeket. Hugyozik vagy nem hugyozik, s az eldönthetetlenség izgalmában botjára tá-

maszkodott. Az idegen mégsem hűgyozott. Megtorpanása után kiszámított léptekkel átkelt a patakon, s megállt a fenyőfa alatt. Valamit felvett a túlevelekkel telehintett földről, s megcélozta az egyik fehér foltot. A csobán, legalábbis így mesélte később a kászonalitzi kocsmában, akkor vette észre, hogy gólyák trónolnak a fenyőágakon. Hosszú testű, vörös csőrű piszkosfehér madarak, szabályos fekete szárny- és farokvéggel. Kiszámított, pontosan festett állatok, himlőként lepték el a meghajlott ágú fenyőt. Úgy ültek ott, a kászonalitzi kanyarban, mint a hegyek fölött lebegő viharfelhő.

Nem mozdultak. Kivéve azt az egyet, mely az idegennek köszönhetően ledőlt. Később a csobán a juhok tőgye után istenre is megesküdt, hogy az autó takarásától, továbbá az egyre gyorsabban aláereszkedő alkonyattól már nem látta, mi történt az eltalált madárral. Csupán arról tudott minden bizonyossággal beszámolni, hogy pár pillanat múlva az idegen sietős léptekkel, már-már futva tette meg a visszautat az út szélén leparkolt kocsizhoz. Beugrott, gázt adott, majd elporzott a közeli falu felé.

Kászonalitizbe csak az események után pár nappal röppent föl az a többek által is megerősített hír, miszerint félőriült, valamiféle mőgolyákról magyarázó idegen szállt meg onnan a negyedik faluban. A panzió tulajdonosa, a hajdani takács lánya, aki a keresztségben a Zsuzsanna nevet kapta, elcsukló, fojtott hangon gyónta a helyi plébános fülébe, hogy az idegen arcán reggelre gólya alakú bibircsók nőtt. Villanypóznán fennakadt madárra hasonlított, fejfelé lógott, s a gyónás úgy folytatódott a falubeliek legnagyobb megrökönnyödésére, hogy az állat tudott repülni – csak elrepülni nem. Persze kevesen hittek Zsuzsanna történetének, azonban mikor harmadnapra némely falusi arcán újabb gólya alakú bibircsókok kezdtek feltűnedezni, megrettentek. A kór rohamosan terjedt, s a végkifejlet is hamar bekövetkezett: a parazita felfalta a gazdatestet, s mielőtt végképp elszállt volna, tulajdonosa hajsziére emlékeztető szőröcsomót öklendezett föl.

Szétszabott kapcsolatok II, IV, 2011
szerigráfia, hímzés, vászon, 100 × 70 cm

Az idegent először megpillantó csobán egészen véletlenül bukkant rá a megoldásra. Mikor már hosszú éjjelek óta tűrte, hogy a sötétség leple alatt nem juhszagú bundájába fordulva szunnyadt, hanem félig fekvve, félig ülve az arcáról elröpülni készülő gólyát nyugtatgatta, megelégetve a dolgot, mintegy felkészülendő az elkerülhetetlenre, még utoljára kiballagott a legelőre. Éppen az azóta a helyiek által messze elkerült fenyőfa alatt vitt el az útja, s minden mindegy alapon, megállt. Ebben a pillanatban nem történt semmi. Azonban egy nappal később, a szemközti legelő akácosa alatt gubbasztó csobán meglepődve vette tudomásul, hogy él, lélegzik, s hogy az arcáról lelógó gólya sebhely nélkül eltűnt. Öles léptekkel rohant haza, hogy szintén elgólyásodott asszonyát is a fa alá vezesse, akinek arca egy nap múltán visszanyerte eredeti formáját, két nap múltán a fehércseléd kikerekedett, majd harmadnap reggelén világra hozta a csobán első és egyetlen fiúgyermekét.

Ezen örömteli, ámbar mégis tragikus nap óta Krisztinafának hívják azt a lompos, széles ágú fenyőt a kászonalitízi kanyarban. A szeplőtelen fogantatásban az istennek sem hívó csobán feleségéről nevezték el a fát, aki gyógyulása harmadik, szülése első napján rejtélyes körülmények között tért meg teremtményéhez. A kanyarban tábla is jelzi a fához vezető ösvényt, melyet azóta messzi vidékekről érkező asszonyok léptei vájtak a mezőbe, akik a férfielemek szigorú tekintete mellett üdögélnek késő alkonyatig a túlevelekkel borított földön.

Boldogság, feltételes módban

Tinkó Máté verseiről

„Szeretném, ha néha kereszteződésben / állva eszedbe jutnék”, írja római ötös számú *terápia-noteszében* Tinkó Máté. Az idén nyáron, amolyan látványpékségszerűen, az olvasó szemé láttára születő ciklus darabjait napi rendszerességgel olvashattuk – egyszersmind megnyugtató is, hogy nemcsak viccesnek gondolt képek továbbítására és a foci EB eseményeinek gyakran igen trágár kommentálására használhatjuk a Facebookot. „Szeretném, ha néha kereszteződésben / állva eszedbe jutnék”, még itt tartunk, hiszen ebben a sorban kulcsot lelünk a Tinkó-líra e legfrissebb fejezetének olvasásához.

Olyan férfihang szól ugyanis e sorokban, amelynek tulajdonosa az írásban, a(z) immár egyoldalúvá vált) kommunikációban elsősorban „alkalmas példa” igyekszik lenni, tulajdonképp „bárminek az *apropóján*”. Ez marad tehát a kapcsolatteremtés, azaz a kapcsolat fenntartásának egyetlen megmaradt, legitim formája (lírai) én és megszólított között,

az egyszólamú (még jelenidejű közléseiben is tettenérhetően) *emlékező* beszéd, a folyamatos rá gondolás, rá emlékezés gesztusa. Az emlékek fenntarthatósága és folyamatos összejátszatása, rátükörzése és öszszevetése a jelen pillanattal ugyanis amolyan félmúlt időt teremt, lezárást késleltet, véglegességet hallgat el: „Leírni sokszor: a temetőgondnok / *lány*a. És tényleg. Ma virágot vittem / a reformátusokhoz, a katolikusba / is, de mintha ugyanaz a szőkeség / fordult volna a kanyarnál balra.” (XV.)

Voltaképp érthetetlen és szinte megfoghatatlan is, hol és hogyan kerül el szerelmesverseiben Tinkó Máté a túlradó érzelmesség (érzelgősség) giccsét, hogyan óvja meg líráját a kontrollálatlan önsajnálatra, nyavalygásra való hajlam állandóan jelenlévő fenyegetésétől? Egyrészt nyilván verseinek fegyelmezett, fesszes dikciójával, mely nem hagyja őket formátlan lamentálásba átsapni, helyenként előbújó érzelmességét rideg, szinte könyörtelen szenvtelenséggel ellenpontoszó, hűvös szikárságával, vagy mondjuk egy olyan váratlan, megrendítő erejű képpel, mint ez: „*apaságom kihordhatatlan terhe: / úgy oszlik szét, mintha reggeli ködben / egy vödör poshadt vizet*

locsolnék / az állatoknak." (V.). Ahol helyenként színpadiasnak, művinek hatna egy-egy fogás, mint a VII-es számú darabban, ahol a szakítás pillanatában „*egy másodperc tört / része alatt elsötétült a nappali*”, majd „*ez a másodperc dühvé, ellenérvé, válássá fajult*”, a versszakasz hirtelen helyreállítja már négy-öt sor óta meglehetősen kiszámíthatóan cammogó menetét mindössze pár szóval ábrázolva („*mennyire más tempójú és szelíd / szőke és tavaszillatú volt az élet*”) a hosszan, részletesen megfestett, kiemelt másodperccel szemben a teljes szakítás előtti időszakot.

Persze, ahogy a legutóbbi idézet is kiválóan szemlélteti, e versek megszólítottja mögött valójában rejtőzik egy amolyan látens, még inkább megszólított személy, mégpedig: maga a versbeszélő lírai alany. Míg a versek színleg a múzsáról, a vele eltöltött, illetve eltölteni szándékozott időről vallanak, valójában ezeken keresztül is egy folyamatosan egyre részletgazdagabb puzzle-ként összeálló önrajtot egészítenek ki. Hiszen míg a versek látszólagos megszólítottjáról leginkább annyit tudunk csak meg, hogy szőke és „*ő ugyebár sosem szenved, csak néha / átlagosat álmodik*”, a lírai én az, akivel kapcsolatban valódi

tétje van e szövegeknek. Mivel a versek (meglehetősen konzekvenciával) a vágyott nőt elérhetetlennek állítják be („*nem leszek azzá, aki felé / mérleg nyelve billen*” - V.; „*csupán / (...) megőrzésre adták*” - VII.; „*ők megoldják, amit én ma nem*” - XX.), ezért a „*szeretném, ha (...) / eszedbe jutnék*” romantikus gesztusának túl sok gyakorlati értelme vagy haszna nincs. A versbeszélő valójában saját magát emlékezteti folyamatosan korábbi önmagára, míg szíve elveszített hölgye (legalábbis ebben a viszonylatban) leginkább csak abból a szempontból érdekes, amennyiben a lírai én korábbi identitásának legmeghatározóbb formálója volt. Félreértés ne essék: ettől a vers nem lesz kevésbé szerelmesvers, ahogy a komoly műgonddal kimunkált sorokat átító fájdalom hitele sem kérdőjeleződik meg. Azonban eltagadhatatlan: a reflektorfényben nem a végül mást, az „*erős*” és „*tökéletes*” férfit választó nő, hanem a magával szembenézni köteles férfi áll. Az övé az az élet, ami „*más tempójú és szelíd / szőke és tavaszillatú volt*” a másik fél által, akinek „*az ősz kedvesebbik fele*” is a szeretett nő *hajából* *kandikálva* képződik meg, mikor emlékezete vetítívásznán újrakonstruálja a folytonosan elemzett időszakot.

Jelzésértékű, hogy mennyire elkülönülnek a versek aktív és passzív szerepei. A lírai én személyisége és döntései minden esetben a szeretett nő cselekvéseinek, érzéseinek és hangulatainak függvényében formálódnak, gondolkodásának sémáit, emlékezetének struktúráját szinte minden esetben a másik félhez köti. Bármiféle döntés, választás, tett lehetősége is csak feltételes módban megfogalmazva jelenhet meg: „*már haza / indultam volna mással*”. A lírai én valódi cselekvését már a versciklusban töredékesen elbeszélte események után kezdi meg, pontosan a szerelmi csalódás okozta traumának, gyásznak, a boldogság elveszített lehetőségének kérelmetlen lajstromba vételével: „*zárt ajtók mögött, ha magunkra / maradtunk ketten, akkor is gyerek és nagyobb ház / a tervek közt, és ehhez kellene ettől a pillanattól / fogva hordani a téglát, csörgőt, kisruhát, szóval / a szükséges alapanyagokat a téglaépületbe*” (VII.).

Tinkó Máté eddig megjelentett versei legtörékenyebb, legintimebb, leglíraibb darabjait olvashatjuk az *Apokrif* 2012. őszi számában, melyekben a szerző eddigi munkái közül a legkevesebb poétikai távolító gesztust használja. Sosem

szemlélhettük még ilyen közelről Tinkó költői világát, mi is engedjük hát közel magunkhoz a sorokat és hagyjuk, hogy *néha kereszteződésben állva eszünkbe jussanak, mikor kifogyott türelemmel a zöldet várjuk majd*. •

Nyerges Gábor Ádám

Noktürnök viszonyokról

Molnár Dóra Eszter
képzőművészetéről

A nyíregyházi szobrászati tanulmányait követően grafikus szakot végzett Molnár Dóra Eszter munkáit magánélete inspirálja. Ásítóan sablonos megállapítás, de esetében, gyanút keltő módon, szinte kizárólagosan igaz. Zavarba ejtően személyes tépelődéseket tár elő, mégis szerencsésen elkerüli a banalitás csapdáját. Így vizuális vergődés helyett a feldolgozás teréről szolgálnak a tintával keserített papírlapok. Ebben mindenekelőtt a melankólia áll Molnár segítségével, amely bézssé és klasszikusan fekete-fehérré fakítja a húsos valóságból táplálkozó kompozíciókat. A grafikus azonban, elmondása szerint, még

többre törekszik: a párválasztást szegélyező dilemmák és a társas élethez asszociált boldogság megkérdőjelezésére. Ennek révén pedig általában véve a másnak tetszés, illetve a döntési helyzetek kötelezettségét próbálja kikezdeni. A szemében a férfiak és az elképzelt jövőbeli gyermekek egymáshoz vagy sztereotip ideálképekhez való hasonlítása csupán méltatlan és értelmetlen méricskélés. Bírálatát Molnár a *Te ehhez nem érthetsz* szitanyomat-sorozatban az abszurditásig hegyezi, amikor a megfelelő, minden fontos tulajdonsággal bíró hipotetikus társat egy tágas, 57,6 liter úrtartalmú doboznak felelteti meg. De nem csupán az emberi kvalitás számszerűsítését figurázza ki, az összevetést alapvetően is gúny tárgyává teszi. (Például a sorozat hetedik, zoomorf kollázsán, melyen egy birka és egy tatu szembeállítását kommentálja a már pusztá használatá okán is önironikus közhellyel.)

Kritikai, már-már maliciózus hozzáállása, és a női identitással kapcsolatos témaválasztásai révén tételes helye lehetne a nőművészet friss képviselői között. Molnár Dóra Eszter dekonstrukciós kísérletei azonban nem veszik célba a társadalmi nemeket. Nem foglalkoztatják

individuális életstratégiák, viszont adottnak tekinti a hagyományos női szerepeket. Ennek megfelelően grafikai a párválasztás buktatóival küzdő fiatal lányok, illetve a gyermeknevelés feladatát szívükön viselő édesanyák, sőt nagyanyák élethelyzeteit interpretálják. Ha a műveket témájuk szerint állítjuk relatív időrendi sorrendbe, meglepő módon egy színteli és derűs időskor rajzolódik ki (*Nagy-mama komplexus* sorozat), amely szinte aranykornak hat a fekete és matt formákkal ábrázolt, éppen megélt vasjelenel szemben.

Szórakoztató kivétel a harmincöt rájárat fészített hímzővászonból álló *Igény szerint* ciklus. A sorozat minden egyes tételére egy óvodai jelet és egy ahhoz lazán köthető szövegrészletet hímzett a képzőművész. A szövegben mindig arról ejt el újabb szavakat, hogy milyennek képzelet el jövődöbelijét. Az első részben – még gyerekesnek is elcsépelet módon – egy hercegnek: „*Kívánhatnék / egy herceget lóval, / fél királysággal, / palotával, / hetedhét országra szóló lagzival, / de inkább...*” Itt a mese átvált hétköznapi férfi tulajdonságok felsorolásába, de azokból arcátlanul sokat halmoz egymásra. Elképzelése lehetetlenségét saját maga is leleplezi,

amikor a kívánságsort egy nyilvánvalóan irracionális óhajjal zárja, miszerint a kérője „fából is tudjon vaskarikát csinálni”. Az önironikus végkicsengés mellett a tréfa jelen esetben is inkább a férfiakkal szemben felállított sztereotipizált igények kárára sül el. A mű az érett nő elvárásait infantilis túlzásokkal és képi világgal keresztező magánmese, amelynek a fordulatai mögött csak sejteni lehet a felfejthetetlen asszociációkat. Az apró csattanókból összecsomózott utalásháló fürkészése mégis sok örömet tartogat – elsősorban a fokozásból, illetve az ikonikus egyszerűségű óvodai jelek és az önmagukban decens elvárások intermedialis egymásra rímeltetéséből fakadóan.

A hímzőrámasor nem egyszeri kaland a tűvel és a cérnával (lásd még: *Felveszem a kesztyűt, Kapcsolatminták*). Molnár egyébként is szívesen vág bele – akár a grafika területéről is kivezető – eljárási kísérletekbe. Az első egyetemi évek hidegtű munkái, linóleummetszetei és monotípiái (így az itáliai tanulmányút során készített *Kapcsolat-rendszerek*) után a szitanyomatokat kedvelte meg. Művészettechnikailag mégis a melltartócsipkével töltött saját készítésű papírjai a legizgalmasabbak. Ilyen,

anyagát és értelmét tekintve is ket-tős felületen domborodnak *A három grácia* sötétlő glóriás szüzei, de egy középkori metszet másolatán hasonló csipkebarázdák közé rántja magához koronás kedvesét egy királylány is (*Elemek*). Az erotika – igaz, jobbra sejtetésekbe burkolva – egyébként sem idegen a grafikus munkáitól. Delejt vezet a *Szűzforrás* kompozíciójának két végpontját – a fából faragott hieratikus tekintetet és a fröccsenő tusra törő vívót – összekapcsoló rostélyba is. Utóbbi kollázs akár a zürichi Cabaret Voltaire-ben felcímzett bizarr szerelmes anziksz is lehetett volna egy szűk századdal ezelőtt.

Molnár sűrűn él képi idézetekkel: elsősorban fotókkal, más grafikusok ábráival. Olykor kétdimenziós ready made-ekként emel át portrékat, jeleneteket, de legtöbb műve – továbbvezetve a duchampianus párhuzamot – néhány szóval vagy piktogrammal „kisegített ready made”. A *Te ehhez nem érthetsz* szerigráfiák készítésekor egy régi rovargyűjtő kézikönyvet porolt le, majd rövid kommentárokat gépelt a kivágott ábrák mellé. Az írógépek talpas-szögletes tipográfiájával szedett karakterek szinte egyenként koppannak, s a grafikus néhány szó árán

nem pusztán metszően világossá tudja tenni személyes konnotációit, de zaklatottsággal is képes telíteni a szimpla illusztrációkat.

A diplomamunkaként benyújtott *Szétszabott kapcsolatok* sorozatban több bevett motívumát ötvözte. A nyomatokon látható inverz fotóportrék a művész által ismert férfiakra. Mellettük a japán nószínházi kultúra maszkjai, melyek citálásával Molnár egy újabb ponton csatlakozik az – álarcok iránt fogékony – klasszikus avantgárd örökségéhez. A grafikus azonban nem tartja képmutatásnak a maszkviselést, s a szerepjátszás óhatatlanságát tárgyilagosan veszi tudomásul. Arról viszont véleményt formál, hogy megfigyeltjei mennyire tudják eljátszani választott altereójukat. Erre, vagyis az alakítás sikerességére utal a két arcot összekötő, varratoknak is beillő egyenesek szaggatottsága. A minimalista kompozíció, illetve a fekete-fehér kontrasztjának puritánsága szenvtelenül hipózott látvánnyal tolmácsolja a szélsőségesen személyes tartalmat. Mintha magától eltávolított életének pszichológiai analizéséhez mellékelne objektív ábrákat.

A férfiak mellkasát felkarcoló szabálytalan háló is visszatérő és másodlagosan felhasznált eleme

Molnár műveinek. A *Kapcsolat-minták* sziluettheinek testet kölcsönöz, a *Személytelenre szabva* diptichon esetében a háttérrel járja be cikázva a végtelen vonal. Rajzolata kapcsolati vagy személyiségen belüli összefüggések szövevényes rendjének tűnik. Számomra mindenekelőtt csillagterképnek tetszik e sugárrengeteg, amelyben önkéntelenül hullik az odavetett tintatorzó, s egy vastagabbban kanyargó rács rá is csukódik a szenesedő nőalakra.

Noha a „nyirkos cementfalú”, „hallgató cella” már csak egy lépés innen, igaztalan lenne József Attila metafizikájába átvezetnem az olvasót. Lévén a rejtélyes kanyargással teleírt csillagatlasz-lapok valójában több évtizedes hányódás után a családi kacatok között meglelt szabás-mintapapírok.

De így jobban is illenek az emberi kapcsolatok hétköznapi tökéletlenségéhez. •

veress dani

Lakatlan ég, lakatlan én

Izsó Zita: Tengerlakó. Fiatal Írók Szövetsége, 2011

Nehéz úgy írni Izsó Zita első verseskötetéről, hogy ne a borítóval kezdje az ember. A *Tengerlakó* fedőlapja mintha maga is vízben lebegne: a halványkék felületen néhány apró buborékot láthatunk, s egy derengő fénybe vont üvegkockát, amelyben alabástromtestű nő ül magzatpózba kucorodva. Éteri szépségű kép, amelynek emlékét a tenger-, víz- és üvegmotívumok köré rendeződő versek is minduntalan előhívják.

Nagy gonddal megszerkesztett, sűrűn összeszórt versanyagot tartalmaz Izsó könyve, mely tagadhatatlanul korának gyermeke – elég a kötetet nyitó *A boldogság következményeit* elolvasni ahhoz, hogy kiderüljön, a szövegek hangulatisága, nyelvi megoldásai, filmes vizualitást felidéző látványelemei számos kapcsolódási pontot teremthetnek a fiatal líra más képviselőinek műveivel. A vers erőteljes befejezése a kötet egyik legfontosabb tétjét is előrevetíti: „*próbálta elképzelni, / hogy táskájukból, zsebeikből vajon mi minden hiányozhat, / és miféle ismeretlen állat szabadulhatott el / arról*

a pórázról, amit a kezükben tartanak.” Elképzelni (és elképzeltetni), hogy mi van ott, ahol éppen semmi nincs, körbejárni az ott-nem-lévő helyét, nyelvileg valamiképpen felmutathatóvá tenni a hiányt – mintha ebben rejlene a *Tengerlakó* vállalása.

Az imagináció működése játszik főszerepet. Az *elkövetők*ben is, a vers afféle abszurd példázat a félelemről. A „család” kollektív énjeként megszólaló hang számol be itt a paranoiáról, melyet a szorongásos fantázia éltet, és „az új lakók” érkezése után formálja át a közösség életét: „*félni kezdtünk, hogy napszemüvegük alól egyszer / elötünik egy sebhely.*” Arra, hogy van-e valami a szemüveg mögött, nem derül fény, csak a félelem öngeneráló voltára, s így történhet, hogy míg először a vád logikáját elfogadva a cím jelöltjeivel azonosítjuk a rejtélyes idegeneket, addig az utolsó sorokban „az elkövetők” megnevezés már olyan pecsétnek tűnik, amit a megszólaló(k) ragaszt(anak) saját homlokukra: „*mert ha meghaltak / bármelyikiünk megöhlhette őket.*” A hol fenyegető, hol vonzó, ám valamiképpen mindig megfeythetetlen másság alakváltozataiként bukannak fel később „a Látogatók”, a „Fényfejű” avagy „az Üldöző” is a

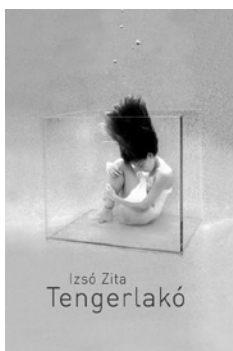
kötetben. (Felidézve persze a pályatársak költészetéből ismerős furcsa lények emlékezetét is – Bajtai András Betűemberét, Csobánka Zsuzsa Fésűemberét, Pollágh Péter rókáját, s a sort még folytathatnám.) Gyakran elhangzó megállapítás, hogy számos kortárs szöveg tanúskodik a Kemény István-i titok-poétika delejező hatásáról – nos, a *Tengerlakó* ezekhez képest akkor tud újat felmutatni, amikor a rejtély hatásmechanizmusaira kérdez rá. Ezt teszi *A merülés dinamikájában*, ahol a lírai szubjektum, s az őt árnyékként, „alter-egóként” követő Üldöző viszonya kerül fókuszpontba. Az, hogy a „merülés” kifejezés a négy ciklusból háromnak szerepel a címében (*Merülési szabályzat*, *Merülési napló*, *Merülési helyeink*), mintegy felhív a mű metaszinten való értelmezésre. A szöveg nem a sejtetés rafinált technikáit próbálgatja végig, helyette a titok paradox természetét világítja meg. Hiszen az enigmatikusság mindig nyelvi hatáseffektus, a titkot nem az elhallgatás, hanem a titokként való megnevezés létesíti. *A merülés dinamikája* úgy közvetíti ezt a belátást, hogy azzal az ürességgel szembeállítja, mely nem hozzáférhető a rejtély-kóddal operáló olvasás számára: „de hallgatása egyáltalán nem

konok / csak olyan, / mint fizettedben a számarfüll / nincs alatta semmi, és nem is írta rá senki: titok.”

A szürreális, mitikus elemekből egyébként is csak szellősen építkező versnyelv mellett – ahogy azt a *Merülési napló* szintagma is jelzi – egy másik, ám szorosan el nem különülő tendenciát képviselnek a *Tengerlakó*ban a hétköznapi tapasztalatvilágból ismerős helyzeteket megörökítő szövegek, amelyekben a megszólalás olykor az alanyi líra kulisszái közé helyeződik át. Az a bizonyos üresség itt a Másik hiányaként lepleződik le: ezt a hiányt panaszolják fel az abortusz (*döntés után*), a szakítás (*Kilégzés*), avagy (különösen a következő, „Csönd, ünnepek...” ciklusban) a gyász tapasztalatát szóvá tevő költemények. Az én-te reláció megjelenítése gyakran az ikerség és a tükör trópusainak segítségével történik, szerepük tehát a szövegek szubjektumszerkezetével hozható kapcsolatba. Az iker maga is tükörkép, avagy kópia: az Izsó által többször problematizált szimmetria kísértetiesége az *Ikerterhességben* csúcspontba kerül, ahol az én másíkjá „üzembe helyezhető”, a mechanikus sokszorosíthatóság terméke. „Mert így jár, akinek a Bábkészítő már megcsinálta /

kézbe vette szereit / és már csak napok kérdése, hogy üzembe helyezze azt, / aki ugyanúgy néz ki, mint ő". A tenger/víz-motívum sem csak a nőiségre, avagy a magzatot melengető méhre enged asszociálni, kapcsolatba léptethető a tükröződés mozzanatával is (a kötetben létesülő jelentéshálót szépen és részletesen feltérképezte már Geszte-lyi Hermina a kulter.hu-n megjelen-tett kritikájában). Érdemes azonban figyelmet szentelnünk a *Tengerlakó* szóösszetétel második tagjának is: hiszen a la-kozás, az én helye mind-untalan reflexió tárgyá-vá válik a versekben. Ez a hely nem bújtathat el védett fészekként, mert a betolakodók (az „új lakók”) bármikor bir-tokba vehetik, másrészt

léténel fogva ideiglenes, az elköszönő szerelmes a „tologatható matracnál” mindig többet visz el belőle. A szakítást nemcsak az *Öröklakás*, de a többi búcsúnak szentelt vers is a közös tér elvesztéseként beszéli el: „[m]ikor megtudtam, hogy többé nem jössz / hete-*gig nem zártam be az ajtót, / csak hagy-tam, hadd nyikorogjon / hadd csapkodják a szelek” (Ajtók). A lakozás problema-tikájával hozható összefüggésbe az*

is, hogy a versekben felbukkanó figu-rák többnyire nomádok. Bőröndöket hoznak-visznek, hol egy új életbe, hol a másvilágra, de – ahogy a *Visszatérés a házba*, vagy a *Bentlakó* című versek tanúsítják – olykor a hazatérés lehe-tősége is megadatik számukra: „csak azért hagytad el az otthonát, / hogy visz-szagörbüljön utad az érkezéssel”. A figu-ratív nyelvhasználat érdekes (habár a líratörténetben nem előzmény nél-küli) változatát teremti meg a lakás-

metaforikának, mikor a név fogalmát az annak otthonául szolgáló száj képével köti össze: „A neved a számban lakott / s mint gondos ember az otthonát / távozáskor mindig bezárta magát”. Szerepelnek a kötetben olyan sorok („[n]ehezen

mozog az ásó, / akár a nyelv a szájban”), melyek azt a nézetemet erősítik meg, miszerint a nyelv szó kettős jelentését egymásba játszó szóképek az utób-bi időben a „költői köznyelv” első számú közhelyeivé váltak. Ennek a csöppnyi, elégikus hangoltságú köl-teménynek azonban a befejezése is megkapó, mégsem szentimentális: „a nyelvem pedig, / elhagyott házban a szőnyeg, / nem gyűrik többé a léptek /

*nem mozdul, más szavakat nem formál.
// Nem is csókol. Csak fekszik. / Ahogy a
neved hagyta maga után."*

Az én térbeli tapogatózása mögött ott rejlik az a kérdés is, hogy „*van-e még fölöttük – rajtuk kívül – valami.*” (A legfelső emelet) A Tengerlakóban bűvópataként fut végig az istenkeresés-istenkövetelés szólama, bár bizonyos szöveghelyek igen markáns választ adnak a fenti kérdésre: „*Tenger sincs, jobb híján bámulom az eget, / lakatlan az is, ahonnan az ima, / mint a feldobott kő, / visszaesik / és eltalál*” (Ajtók). Nem véletlen, hogy a keresztény hagyományban a megtisztulást és az újjászületést szimbolizáló víz a *Hibátlan sötétben* a konstans bűntudatot jelöli: „*A folyó vize pedig / olyan tiszta maradt, / mint a bűntudat.*” Az Isten-hiány rezignált tudomásulvételénél azonban összetettebb esztétikai tapasztalatban részesítenek azok a szövegek, amelyek szubjektuma a hatalom birtokosaként, kvázi isteni attribútumokkal felruházva szólal meg. Ez történik a kötet két utolsó versében, a *Vendégeskedésben* és Az *első vacsorában*, melyek már a címek révén is bevonják a bibliai kontextust az értelmezésbe. A *Vendégeskedés* rendkívül ironikusan kezeli a jézusi élettörténetben és a példáza-

tokban egyaránt a szeretetközösséget jelképező lakoma toposzát, az újszövetségi ígéreteknek görbe tükröt állítva, s egy erőfölényétől megrészegült hangot teremtve: „*a legügyesebbek pedig lefeshetnek és magukkal vihetik / a legjobban sikerült képeket. [...] Az ajtón keresztül beszűrődő kéréseket / imáknak nevezem*”. Az *első vacsorában* a „*hadjáratok és fegyverek évei*” után színre lépő uralkodó szólal meg, aki maga is a krisztusi mondatok kifordításával („*Én nem békét hozok, hanem a téttenség ígérését*”) él, de már jóval bizonytalanabb saját pozíciója felől. Beszédében a kinyilatkoztatásszerű modalitást elnyomják a tanácstalanság, a hezitálás alakzatai („*Mit lehetne veletek tenni*”), akárcsak a megengedő gesztusok térnyerése, s végül úgy tűnhet, hogy a „*túlélők ünnepi vacsorája*”, melyet a zárlat örökít meg, mégiscsak közösségteremtő erővel bír.

A *Tengerlakóban* letisztult, s általában meggyőző magabiztossággal kezelt versnyelv működését érhetjük tetten. Olykor meg-megdöccen még, kétségtelenül dicséretet érdemel viszont az a vonása, amelyet Izsó Zita legnagyobb költői erényeként tartanak számon: invenciózus képteremtő készsége. Van, hogy a szókép szuggesztivitása a hétközna-

piság szférájából származó elemnek köszönhető („*Mégis ragyog, / mint az éjszaka bezárt boltok kirakatai*”), máskor egy hasonlító mellékmondatot éppen látszólagos oda nem illése tesz emlékeztetéssé: „*Arcát kémleled, maradtak-e utánad nevetőráncai / mintha a térdig érő hóban keresnéd / eltévedt vadászkutyád nyomát.*” Habár többnyire szabad verseket találunk a kötetben, a szerző helyenként a rímekkel is kísérletezik. Akadnak itt is sutább megoldások, ám olyan művek, mint a sodró lendületű *pár országgal havazás előtt* kétségkívül bizonyítják, hogy jelentős potenciál rejlik a szavak összecsengését nem is annyira irodalmi, inkább könnyűzenei mintákat követve megvalósító, a rím banalitását sem leplező szövegekben.

Izsó Zita *Tengerlakója* egy szép és ígéretes bemutatkozás könyve: mélyre húz, és nehezen enged. Olvasója máris reményteljes várakozással fordul a következő kötet felé. •

Balajthy Ágnes

Lidércfény- képezés

Szabó Róbert Csaba: Fekete Dacia. Libri Kiadó, 2012

Talán csak rémeket látok, de sokszor érzem úgy, hogy hazai viszonylatban még mindig nem nagyon tudunk mit kezdeni a populáris irodalommal, így a horror műfajával sem. Ha az említett irányzat egy valóban figyelemre méltó darabja üti fel fejét a könyvpiacra, úgy jó eséllyel csak a zsáner elkötelezett híveit tölti el kellemes borzongás, szakmai körökben szerencsés esetben is csak rideg közöny a válasz – némileg joggal, hiszen a jóleső sznobizmusnak számtalan sekélyes lektúr szolgáltalt biztos alapot. Jobban belegondolva persze el kell ismernünk, hogy a helyzet azért nem ennyire kétségbeejtő, hiszen az utóbbi években is több olyan kiadvány látott napvilágot, amelyek nem csak arra emlékeztették újfent a feledékeny esztétákat, hogy a kísérlet-históriák klasszikusai szórakoztató jellegük mellett elmélyült vizsgálatra is érdemesek, hanem egyúttal azt is megmutatták, hogy a rémtörténetek rögzült konvenciói kreatívan átértelmezhetőek – gondoljunk csak a 2009-ben megjelent nagyszabású antológi-

ára, a *Düledék palotára*, vagy Benedek Szabolcs *A vérgórfjára*, amely (minden hiányossága ellenére is) ötletes feldolgozását adta a vámpírtörténetek unalomig ismételt közhelyeinek. Egyszóval az „igényes horror” nem csak néhány zavarodott ponyvarajongó fejében létező oximoron – a minőség végső soron nem műfaj, hanem kreativitás kérdése, és ezt Szabó Róbert Csaba tavasszal megjelent legújabb könyvével, a *Fekete Daciával* is igyekszik bebizonyítani.

A fiatal erdélyi szépíró negyedik novellagyűjteményével tehát az irodalom egy sokak által elkerült területére tévedt, ahol szemmel láthatóan remekül kiismeri magát. Nem először jár ugyanis ezen a baljóslatú terepen, hiszen a *Fekete Dacia* négy szövege valamilyen formában már a szerző előző (és eddigi talán legjobb) könyvében, a 2011-es *Temetés este tízkorban* is szerepelt. Bár a saját szerzemények ennyire sietős újrahasznosítása minimum elgondolkodtató, végeredményben azonban Szabó jó érzékkel emelte át a korábbi művében jobbra csak szokatlan kuriózumként jelen lévő rémtörténeteket, hogy – azokat hasonlóan sötét tónusú novellákkal kiegészítve – ezúttal már egy teljes kötet erejéig végezzen

komplikált kísérletet az ellentmondásos megítélésű műfajjal. Szerencsére szerzőnk gondosan ügyelt arra, hogy a lehető legváltozatosabb utakon járja be a horror kötelező sémái által kijelölt poétikai mozgásteret, igyekezvén a legkülönfélébb módokat felkínálni félelemre és reszketésre. A már borítójával is egy B-kategóriás horrorfilm (konkrétabban Quentin Tarantino kétes értékű *Halálbiztosának*) plakátját idéző kötet rögtön egy vízbe fulladt emberek által lakott szállodába csalja az olvasót (*A rettenetes víz urai*), akit aztán a későbbiekben is csak hasonlóan joviális figurákkal hoz össze a balsors: többek között egy meddő asszonyokat (néhány elhanyagolható testrész levágásáért cserébe) anyai örömeikben részesítő örült orvossal (*A sebész*), haláluk után céltalanul körbe-körbe bolyongó bűnös lelkekkel (*Az utolsó járat Monostorra*), végül pedig egy elhunyt fivérékből megalkotott élőholt katonával (*Stein József és testvérei*).

A *Fekete Dacia* egyik nagy erénye tehát szembeötlő sokszínűsége: a kötet tizenhat novellája mintha csak az idők során számos alakváltozáson keresztülment műfaj evolúciójának fontosabb állomásait elevenítené meg. Az alig tíz-tizenöt oldalas szö-

vegek között ugyanúgy találhatunk 19. századi gótikus kísértethistóriákat hűen imitáló darabot (*Emlékiül Annuskának*), mint Lovecraft műveinek egyedülállóan szorongató hangulatát idéző epizódot (*A rettenetes víz urai*), illetve olyan hangsúlyosan önreflexív szövegeket, amelyek kis túzással akár tekinthetők a horror felszínes paródiájának (*Ruba Mihály ajándéka*), illetve ironikus átíratának (*Az ululuji csapda*). Hasonló változatosság figyelhető meg a novellák időkezelésében és elbeszélésmódjában is. Századfordulós szörnyűségek váltogatják egymást napjainkban játszódó tragédiákkal, az aktuális rejtély pedig gyakran valamilyen szereplő személyes vallomásából bontakozik

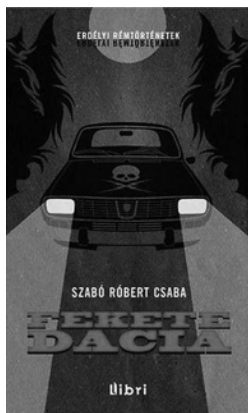
ki – a műfaj számos alpművéhez hasonlóan a szemtanúság tapasztalatát és az elmondott borzalmak (néha csak látszólagos) túlvilági jellegét izgalmas ambivalenciában egyesítve. A szerző érezhetően mégis akkor van igazán elemében, mikor egy külső, mindentudó elbeszélőn keresztül építi fel hátborzongató (vagy legalábbis annak szánt) törtékeit. Ez a narrációs

eljárás ugyanis mintha jobban kedvezne azoknak az egyedülálló atmoszférával rendelkező erdélyi és romániai tájaknak, amelyek az ismétlődő motívumokhoz (úgy mint a csonkaság megtapasztalása, a víz fenyegető jelenléte) és visszatérő karakterekhez (az *Emlékiül Annuskának* elbeszélője például egy későbbi novella pórul járt mellékszereplőjeként bukkan fel újra) hasonlóan többé-kevésbé stabil

kereteket biztosítanak a kötet szerteágazó szennvedéstörténeteinek.

A *Fekete Dacia* találó helyszínválasztása egyben a modern horror egy jól bejáratott toposzához való kapcsolódást is jelent, hiszen köztudott, hogy Bram Stoker *Drakulája* óta Erdély elmaradhatatlan

kelléke a tömegkultúra vérszomjásabb oldalának. Szabó kétségtelenül ügyesen játszik el ezzel a megkerülhetetlen örökséggel: bár a fülszöveg csak egyszerű megismétlését sejteti, szerzőnk valójában át is alakítja, méghozzá egy rémtörténetektől meglehetősen távol álló irodalmi hagyomány irányából – vagyis a vérszomjas gróf alakja köré kiala-

kult Transylvania-mítosz újragondolása közel sem merül ki abban, hogy a válogatott rémségeket felvonnultató kötetből éppen a vámpírok maradtak ki, mondhatni már-már provokatív jelleggel. A *Fekete Dacia* fantasztikummal árnyalt helyszínein időnként erősen érezni Láng Zsolt Erdélyben játszódó regénysorozatának, illetve Bodor Ádám prózájának hatását. Szabó mintha csak az említett szerzők írásmódjára jellemző misztikus topográfiát próbálná összesűriteni néhány oldalon, hogy aztán a popkultúra szörnyeivel és fordulataival hozza valamegyest mozgásba Közép-Kelet-Európa mozdulatlanságba dermedt világát. Szemléletes leírásokon keresztül tárul fel Nagyszeben, Herkulesfürdő, vagy éppen a Duna-delta vidéke, legtöbbször egyetlen impozáns, lidércfénytől megvilágított állóképbe tömörülve – *Az ördög Kolozsváron* című novellában az Istentől elhagyott város panorámája különösen emlékezetes. A történetek hangsúlyos képszerűségét tovább fokozza, hogy néhány novellát különböző illusztrációk vezetnek be – *A lég-hajó utasainak* sokkoló végjátékát például nagyszerűen előrevetíti egy Nagyszeben felett lebegő zeppelint

ábrázoló, kifejezetten vészjósló fénykép, az *Emlékiül Annuskának* című epizódban pedig egy emlékkönyvből kivágott, illusztrált gyermekvers kap kísérteties többletjelentést. Ezek a képek tehát termékeny párbeszédet folytatnak a melléjük rendelt szövegekkel – nagy kár, hogy a szerző túlzott mértéktartással használta fel őket.

Az igazi probléma azonban ott kezdődik, hogy a különleges atmoszférával rendelkező helyszínek aprólékos felépítése közben a szerző mintha megfedkezett volna arról, hogy a horror alapvetően egy befogadói reakciókra kihegyezett, hatásvadász műfaj, amelyből ezért meglehetősen deficites vállalkozás elhagyni a feszültséget gondosan adagoló történetvezetést. Bár szerencsés kivételek azért akadnak (ilyen például *Az ululuji csapda*, *A rettenetes víz urai*, illetve *A lég-hajó utasai*), az érdekesítően induló események sokszor ellaposodnak, a váratlan fordulatra kifuttatott befejezések pedig jóelőre kiszámíthatókká válnak – vagyis amit a novellák a prózavilág kidolgozásának révén nyernek, azt el is veszítik az izgalmas cselekmény vármján. Hasonló buktatókat rejt magában a *Fekete Dacia* egyébként talán

legnagyobb érdeme, a vitathatatlan esztétikai értékkel bíró nyelvezet is. Elvértve ugyanis mintha túlságosan megbabonázná a szerzőt tulajdon szavainak mágiája – a szövegek discséretes összetettsége ilyenkor zavaros terjengősségbe torkollik, ezekből az önmagukba feledkezett körmondatokból pedig az olvasó elkeseredettebben próbál meg kijutni, mint *Az ululuji csapda* főszereplője a lábára zárult medvecsapdából. Mindazonáltal érdemes felfigyelnünk a komótosan hömpölygő nyelvezet metaforikus jellegére, amely (töbnyire az ember-állat analógián keresztül) rendre lebontja az egyént környezetétől elválasztó falat – jó példája ennek a *Kiszáradás*, amelyben egy vígan dőzsölő lakodalom és egy kagylókkal táplálkozó madárraj képe vetül egymásra. A *Fekete Daciában* a „természet” a szó mindkét értelmében démoni lehet, ezért több novellában eldöntetlen marad, hogy az ábrázolt örület voltaképpen a koponya melyik oldalán is játszódik. Kétségtelenül a kötet legerősebb pillanatai, amikor ez az előtérbe hozott lélektani dimenzió kiegészül a történelmi tapasztalattal – ilyen a *Fekete Dacia* messze legjobb novellája, a *Lelkiismeretünk bekötőútjain* is, amelyben a félelmet keltő

szellemautó nem más, mint egy történelmi fordulópontot erőszakkal (a Ceaușescu-diktatúra bukását a rettegett Securitate egy helyi tagjának meglincselésével) lereagáló közösség kollektív büntudatának kivetülése. Ezek a történetek remekül érzékeltetik, hogy természetfeletti köntösbe bújtatott félelmeink sokszor azokban a történelem ránk hagyományozta megrázkódtatásokban gyökereznek, amelyek változatlanul ott kísértének hétköznapjaink háttérben. Szabó lényegében úgy próbálja rémtörténeteiben feldolgozni a közelmúlt traumáit, mint tette azt annak idején Ambrose Bierce az amerikai polgárháború borzalmaival – igazán sajnálatos, hogy ennek csak egy-két novella erejéig lehetünk tanúi.

El kell ismerem, hogy még a fentiek alapján is nehéz összefoglalnom azt a felemás élményt, amelyet a *Fekete Dacia* olvasása jelentett – mintha magam is csak a novellák egy szerencsétlenül járt szereplője lennék, aki valamilyen leírhatatlan fenevadba ütközött. Ezt az első rázésre talán nem túl hízelgő hasonlatot egyébként mintha maga a kötet is magára vállalná: nem lehet véletlen, hogy a (már említett) legutolsó történet egy több emberből

összetákolt katona önmagára eszmélésével végződik. Végző soron Szabó Róbert Csaba legújabb kötete is egy ilyen Frankenstein szörnyére emlékeztető képződmény: fényesre koptatott klisékből, a rémtörténetek hagyományának legváltozatosabb darajaiból összevarrt holttest, amelyet a leleményes nyelvhasználat, a történelmi horizont, valamint a szuggesztív helyszínek ugyan sikeresen életre keltettek, azonban még így is vérzik az ígértes felvetések kiaknázatlansága ütötte fájó sebekből. •

Turi Márton

Szómosdató

Vass Tibor: Mennyi semenni, Spanyolnátha Könyvek, 2012

A *Mennyi semenni* a brutális őszinteség könyve. Megrázó alapélménye a szerző szüleiivel történt tragédia. A felfoghatatlan és feldolgozhatatlan esemény súlya összeroppantana bárkit, ám jön a másnap, amikor fel kell kelni, és valamit kezdeni kell a megmaradt *semnival*. Vass Tibor nekigyürkőzik, odaáll a feladat elé, szemérem, titkolózás, mismásolás

nélkül, hisz „*a sebek azért vannak, hogy felszakadjanak*” (*Indulok Moszkvába*). Nem egyedül vág neki, ott van vele József Attila, Tandori, Petőfi, Szabó Lőrinc, Radnóti és Szophoklész éppúgy, mint Tevje, a tejesember, Magyar Klementina, Szécsi Pál vagy Máté Péter. És persze: a magyar nyelv.

A kötetben a szavak ízekre szedve, majd ismét összerakva teljesen új jelentéssel töltődnek fel: „*Az élet zombikbéli- program. / Van kit a fagy ver, van kit a fegy.*” (*Indulok Moszkvába*); „*Az vagy, mi testnek a tenyér. / Avasi zárpor, / műszere rengésnek. / Rímrengésmérőleg: / mérhetőek a fetrengések*” (*Magamhoz, bolondok napjára*) – és a lista hosszan folytatható. Ehhez mérten nagyon figyelmesen kell olvasni minden szót, hiszen elég egy apró elkalandozás, és a megszokott szókapcsolatok tódulhatnak az itt szétdaraboltak helyébe, ami a jelentésképzésben tévútra vezethet. Figyelmeztetésként fel lehetne írni a borítóra: megkérjük kedves olvasóinkat, ne megszokásból lapozzanak. A nyelv szabadon kezelt „módosításai”, a gondolatok szabad asszociációinak összjátéka a festészet azon eljárását idézi, amikor két szín

összekeverésével egy harmadikat kapunk. A képzőművészet egyébként a kötet első részében motivikus szinten is hangsúlyos szerepet kap: „*Jó, elfogadjuk ezt a színt kondormagnak / kondormagos lesz a rajzoltos tyúk neve, / a képen minden együtt, festőszetti a szócsoda.*” (Kondormagos) Nem is versek, mint inkább sajátos festmények készülnek itt. Impressziók, zsongó állapotok, amelyekben az elmosódottság hordozza az esszenciális megfoghatatlant, ha úgy jobban tetszik: a semmit. Lebontani mindent, elmosni a kontúrokat úgy, hogy néha a beidegződések elleni küzdelem tematizálása az alko-

tói folyamatba engedjen bepillantást. Például a *Monyha Liza* című darabban: „*Kezes ez a barna tojó, / pedig a kezesről a bárány jut vészbe, Lizáról Monyha. / Be vagyunk vésszesen idegződve. / Idegbe a szöve, sülvébe a főbe, / rókához ravasz, Vivaldihoz évszak, rivaldához fény. / Füstbe terv, a gyámolatlanhoz szükség, állat, / apámhoz pisztolytáska, / anyámhoz iszkolj, már ha.*” És ezek

a képzettársítások nem csupán a régi berögződésekben mutatkoznak meg, hanem folyamatosan újak is keletkeznek. A megtalált szülők maradványainak látványa a szembesülés pillanatától kezdve nem is lehet más, mint a helyszínen bekapcsolva hagyott rádióban a bemondó hangjához tapadt rettenetes kép. Ennek démona kísért mindenütt, minden

asszociációban, mert a démonok ott vannak a szavakban, a hangzókbán, a grafémák árnyékában. Állandó küzdelem kiírni az egyén számára immár örökkévalóból a halált, a gyilkosságot: „*a gyilkosság szót lecserélem gyilkossárga, / ki-*

keverni pedig másodjára éppúgy nem tudok, / mint kikeveredni abból a bajból, / amit az indulásokkal magamnak fokozok.” (Indulok folyóba)

A magyar irodalomból jól kivethetően József Attila volt Vass Tibor legnagyobb segítségére. A léptenyomon feltűnő József Attila-átiratok leginkább az anya- és apafigura körüli érzésvilágot jelenítik meg. A *Mama* című vers szavai szín-

te szétfröccsennek, szétfolynak az egész kötetben és miközben a *Mennyi semenni* szövegeit olvassuk, mintha József Attila kántálna a háttérben egy egészen extrém, extatikus állapotot előidézve: „*Apám sajtósiker-pogácsa, / anyám harmadnapja nem eszek. / Apám a vége tve, anyám a vihar tarat. / Szóbb közök, jobb köszök.*” (*L'amerika l'imerike*) A halál megfertőzi a szavakat, amelyek korábban egy anyát, egy apát, a békét jelentették, de mostanra a borzalmakkal teli emlékek hordozóivá lettek.

A kötet nagy erénye, hogy a versekben megszólaló lírai én soha nem fordítja el a tekintetét: szinte sokkoló, bulváros alapossággal elkövetett kitárulkozás folyik a nyílt színen. Nem maradhatunk meg a képzelődés bornírt világában, Vass kézen fog és elvisz bennünket a legrettenetesebb helyekig. És szükségszerűen benyit azon a bizonyos ajtón: „*Közel teszem / fülem az ajtóhoz, egy rosszul szigetelt, / elvetemedett panelajtóról van szó, szól a rádió, / a légréseken keresztül hirtelen felérződik / valami olyan szag, / amilyen sehoman soha azelőtt, / kihallgatáskor azt mondja a nyomozó, számba adja a szókapcsolatot, / édeskés hullaszag, / már írná jegyzőkönyvbe, hogy azt érzetem meg, / mondom, illet ne írjon, nem*

tudom, / milyen az a hullaszag, / nem ismerem, az édeskés szagokról / is más benyomásom volt eddig, / és szól a rádió, és kulcs a zárba, és be / lehet menni, és nincs bentről kulcsra zárva, / és bemegyek.” (*Indulok másodiknapozásba*) Már-már abszurd az az aprólékosság és az őrület határán billegő fantáziálás, ami a kötet majd' minden sorában megfigyelhető. Talán Petri tobzódott úgy saját betegségeinek, testi bajainak számbavételezésében, mint ahogy Vass kezeli a helyrehozhatatlan véget: „*te majd heteken át takarítsál, / első pár nap csak a nagyját, / aztán ha etologáld a bútorokat, / vigyázz, a faltokból ki ne rajzolódjon eléd /a háromból egy démonarc, / mert akkor azt sokáig látni fogod még, / bármerre nézel, kevés kivétellel bárki szemébe. / És hálás leszel még nekem vázfiam, / hogy mindent te moshatsz fel, / szöveteink majd úgy ragyoghatnak az ujjaid között...*” (*Indulok Orchideásba*) Ugyanakkor a humor, a szeretet segítő ereje megrázó erővel, dinamikával jelenik meg, ellenpontjaként a szörnyűségeknek, mint például amikor a versbeszélő a lepkéről beszélget kisleányával: „*azt kérdezte minap a fiam, apa, / fingik-e a lepke, és ha igen, mekkorát / [...] van egy tudományos kutatás, / a nők a férfiaknál ritkábban finganak, / a zavar akkor keletkezett igazán, mikor szó-*

ba hoztam a nőlepkefingot...” (Indulok másodiknapozásba)

A kötet szerkesztés szoros egy-sége az egyik versből egy szó kiragadásával és annak továbbforgatásával, az asszociációs játékerében való kutakodással realizálódik. Egy tragikus történet körvonalai jelennek meg a lapokon, amelyeken a szófacsarásokban ott rejlik az alany kiszolgáltatottsága a nyelv végtelen játékának. Felmerül a kérdés, vajon Vass Tibor írja-e a nyelvet, vagy a nyelv írja Vass Tibort? Ki használ kit?

A borítón egy nagyméretű dunsztosüvegben rengeteg egymásra hányt kulcs látható (a címlapot a szerző tervezte). Az apafigura tekintélyének megrendülése a gyermek szemében akár Kosztolányi *A kulcs* című novellájához is vezethet: meglévő kulcsok zárat keresnek. Hatalmas vállalkozás Vass Tibor munkája. Csupa indulás, kevés megérkezés, a legpórébb emberi kitárulkozás. Olvassuk Vass Tibort. Akadhat egy kulcs nála mindenki számára. •

Balogh Ákos

Érzelmes utazások

Dunajcsik Mátyás: Balbec Beach, Libri Kiadó, 2012

Érdekelhet-e még valakit manapság Balbec Beach, *„melynek földrajza, történelme, művészet- és kultúrtörténete olyannyira kötődött az elmúlt század porosnak mondott, lassú és semmiségekkel telehalmozott világához”*(10)? Defenzív az első novella narrátorának kérdése, noha valószínűleg ma is a múlt századelő művei határozzák meg leginkább az olvasók többségének irodalomképét. Dunajcsik elemeire bontja a prousti hangulatot, s történeteiben egyfajta kényelmes otthont rendez be belőlük azok számára is, akik *Az eltűnt idő nyomában* unalmasnak tartanák. Balbec Beach magában foglalja mindazt, amitől a szerző (és a recenzens) jól érzi magát: különböző korokat, városokat, műfajokat, művészeti ágakat, könyveket, gondolkodókat. A szövegek között a mindegyikükben megjelenő elbeszélői vagy középponti karakterek gondolkodásbeli rokonsága, és a mindegyikükre jellemző finom érzékenység teremt kapcsolatot, miközben Berlinton Velencéig, korunktól a század ele-

jéig utaztatnak bennünket. Kérdés, hogy milyen mértékben határozza meg az olvasó műveltsége azt, hogy mennyire élvezi a nyaralást ezen az imaginárius tengerparton.

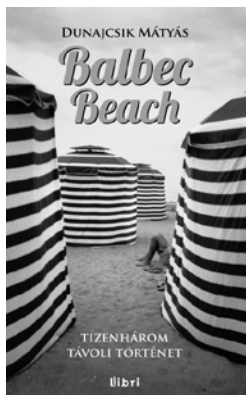
Bár a kötet minden novellája épít az olvasóval közös kultúra- és szövegismeretre, a sznobizmus (ön) vádja is felbukkan a novellákban. A *Szex és irodalom* műfordító elbeszélőjét szerkesztője gyanúsítja meg ezzel, talán mert a fiú a *francia sztáríró* könyvének perverzióján az *isteni márk*i felfogását kéri számon. Az *Átkelés a Lidóra* csattanója pedig a sznobizmustól való visszakozás jegyében születik meg: a hős nem azt a fiút választja, aki sznobizmusának megfelelné, hanem azt, aki igazán szereti őt – s végül nem a négycsillagos luxusszálloda teraszán kávéznak, hanem a Népstrand homokjában falják a dinnyét. Mintha az első Dunajcsik-kötethez (*Repülési kézikönyv*, 2007) képezt elmozdulás mutatkozna abban a tekintetben, hogy a szövegek többnyire nem szentenciákkal zárulnak, és hogy közbevetett filozófiai magyarázataikat rendre hétköznapi, érzelmek motiválta betétek szakítják meg vagy kerekítik le, mely attitűd persze nem hiányzott az első kötetből sem.

A kulturális utalásokkal, (kvázi) intertextusokkal terhelt szöveg összességében nem veszi magát annyira komolyan, hogy csak az érthetné jól, aki a megidézett „szövegek” mentén értelmezi, sőt: a sok esetben szándékoltan hanyag kötés miatt akár nem is jelent különbséget az értelmezésben, ha tudjuk, hogy a „napsütötte sáv” nem a *Szex és irodalom* saját szóösszetétele. A szövegátvételek mellett műfajok és hangok imitációjával, ezek különös kombinációjával is dolgozik Dunajcsik. Egy példa a félresikerült átvételre *A láthatatlan Budapest*, mely a noir műfaját ötvözi egy Esterházy-parafrázissal, ám stílusimitáció helyett döcögő paródia lesz az eredmény. Az átvételek jelentősége mintha csak abban az örömben állna, amikor az olvasó felfedezi kulturális egyívásúságát az elbeszélőkkel. Csakhogy, ahogy a legtöbb kötetről megjelent kritika kifogásolja, néhol túlzottan körülírt utalások ezek. A *Szlovák tangó* első mondatának – „*Sok szép város van a világon, de a legszebbek mégis azok a városok, ahova egykori szerelmek me- nekültek el bánatukban*” (101) – szívet melengetően krúdys hangja után már éppenséggel el lehetett volna hagyni a picit erőltetett jelenetet an-

nak a bizonyos Krúdy-kötetnek a megvásárlásáról. Hasonlóan zseniális az utolsó novella (*Marcel Proust: Emlékeim Sigmund Freudról*) első mondata, melyből világossá válik, hogy Dunajcsik tökéletesen elsajátította a prousti mondat lejtését, ritmusát s könnyedén idézi meg magát az alakot is. Az allúzió e finom formáit látva világos, hogy a stílussal, a mondatok fűzésével való kapcsolatteremtés egy műfajjal, korról vagy szerzővel olyannyira jól megy az írónak és annyival elegánsabb, mint a tárgyszerű utalások, hogy azok többnyire ki is maradhatnának – főleg mert a szövegek alapvetően jók, s nem szorulnak saját kulturális pozícióik utóvédharcára.

A művész (és az esztéta) belső harcaiba enged betekintést a legtöbb novella, hiszen rendre író, költő, műfordító, irodalomtörténész, képzőművész a novellák hőse-elbeszélője. (Két kivétel van: *A láthatatlan Budapest* és az *Apám könyvtára*.) *A Herrgottsohn-portré* író elbeszélője titokzatos történetet kerekít saját

indulására, s a titok jelentéssel való felruházásából eredezteti a fikciót magát is, hiszen az író „az elméjében őrzött, jól-rosszul sikerült pillanatfelvételek mögé igyekszik kitalálni valami elfogadható történetet” (235). Az igazi rejtély viszont az, hogy a legexplicittebb módon esztétikával foglalkozó Elefánt miért nem tud megbirkózni saját kérdésfelvetéseivel. Felütésében az egyik legerősebb szöveg: „*Tessék*

valami szépet csinálni belőle” (13) – nyújtja a szomszéd kisfiú dögöltött tengerimalacát a taxidermista Henriknek, akit a mókusok és tengerimalacok mellett saját nagymamájának elefántiázistól megdagadt lába is érdekel: disznóhúsból elkészítte már (*Nagyanyám jobb lába fél cipőben*).

A szomszéd kisfiúról a novella elején kiderül, hogy látja a szellemeket, s Henrik ebben egy pillanatig sem kételkedik („*vajon mi az, ami később kitakarja a holtakat a felnőttek látóteréből?*” 16). A történet tétőpontján a művésznek azzal a kérdéssel kellene megbirkóznia, hogy mindennek ellenére megítélése szerint miért nem lehetséges még-

sem, hogy a tervezett nagy alkotását elkészítse. Ha Henrik vilásképe szerint a halál után a test semmi egyéb, mint anyag, és ha ráadásul a test tulajdonosa korábban maga végrendelkezett úgy, hogy teste egy darabját a fiúra hagyja, akkor a művész döntése további indoklásra szorulna. Noha az egyik legaprólékosabban szerkesztett szövegről van szó, az elbeszélő ahelyett, hogy reflektálna az önellentmondásra, jól hangzó szentenciába oldja a feszültséget. „[N]em onnan származik-e a művészet végtelen szabadsága, hogy az imitációk alattomos tükörrendszerével képes a lehető legteljesebb pompájában felmutatni a bűnt, a bűn elkövetése nélkül?” (44) – mivel közelebről nincs kifejtve, hogy miféle bűnre kellene gondolnunk ebben a kontextusban, s hogy ez a felismerés végső soron megváltoztatja-e az elbeszélő testről alkotott felfogását, a novella nem vezet tovább az érzésnél: nemhogy nagymamám, de senki testét nem szeretném látni a Bodies kiállításon.

A halál kérdése jóval konstruktívabb szerepet kap a kötet legszebb darabjában, a *Berlin alatt a földben*. A hatvankilenc számozatlan darabra osztott szövegegységet egy-egy

metrójegyszelvényre készített, a metró belső tereit ábrázoló grafika kíséri (Plinio Ávila munkái), melyek egyszerre hatnak a narratíva több szintjén illusztrációnak. Az apa és a fiú közös és külön megtett utazásait elevenítik meg a rajzok, melyeket a fiú a gyászmunka részeként készített, „*hogy valahogy lekövesse[m] érzelmes utazásai[ma]t a város alatt*” (171). Az érzelmes utazásokat meglepően visszafogott nyelvezettel jeleníti meg az elbeszélő: burjánzó, barokkos mondatait ebben a szövegben rövidebbekre cseréli, viszont többet mond velük, mindnek külön tere keletkezik. A kísértetváros gyerekkori mítosza és a történeti-kulturális valóságában megismert városkép összeolvad, miközben az elbeszélés vonala szerteágazó irányokba szállítja az olvasót a család és a történelem alagútjaiban.

Két dologért szorítok Dunajcsiknak, ha a következő kötete tényleg regény lesz: hogy megtalálja az eszköztárában felhalmozott stílusok közül a megfelelőt, és hogy adaptálni tudja a rövid novellák lendületét egy nagyobb szövegkonstrukcióra is. •

Inzsöl Kata

E számunk szerzői

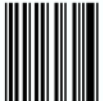
Balogh Ákos (1975) PhD hallgató (ELTE BTK), *Budapest* • **Balajthy Ágnes** (1987) kritikus, PhD-hallgató (Debreceni Egyetem), *Debrecen* • **Borda Réka** (1992) költő, egyetemi hallgató (ELTE BTK), *Szeged* • **Hekl Krisztina** (1976) költő, író, *Budapest* • **Inzsöl Kata** (1988) egyetemi hallgató (ELTE BTK), *Budapest* • **Kapelner Zsolt** (1991) egyetemi hallgató (ELTE BTK), szerkesztő (FÉL Online), *Budapest* • **Lukács Flóra** (1994) gimnazista • **Molnár Dóra Eszter** (1985) grafikus, *Debrecen* • **Novák Zsüliet** (1983) író, újságíró, *Budapest* • **Nyerges Gábor Ádám** (1989) költő, író, az Apokrif főszerkesztője, *Budapest*, legutóbbi kötete: *Számvetéscsörgő* (Parnasszus Könyvek, 2012) • **Nyéki Gábor** (1991) egyetemi hallgató (ELTE BTK), *Bakonszeg* • **Rhédey Gábor** (1985) költő, író, copywriter • **Rozsi Viktor Márk** (1983) könyvelő, színész (Le Theatre du Jour), író • **Takács Zsuzsi** (1990) egyetemi hallgató (Comenius Egyetem), *Pozsony* • **Tarcsay Zoltán** (1987) egyetemi hallgató (ELTE-BTK irodalomtudomány), az Apokrif főszerkesztő-helyettese, *Budapest* • **Tinkó Máté** (1988) egyetemi hallgató (ELTE BTK), *Békéscsaba* • **Tóth Imre** (1966) költő, szerkesztő (Pannon Tükör), *Zalaegerszeg*, legutóbbi kötete: *A lélek nulla foka* (Parnasszus Könyvek, 2009) • **Turi Márton** (1986) kritikus, szerkesztő (Apokrif Online), *Budakalász* • **veress dani** (1988) egyetemi hallgató (ELTE BTK), az Apokrif szerkesztője, *Debrecen* • **Vincze Ferenc** (1979) író, kritikus, szerkesztő (Napút), *Budapest*, legutóbbi kötete: *Hagyományok terhe* (Tanulmányok, kritikák; Felsőmagyarország Kiadó, 2009) • **Zoltay Lívია** (1974) *Budapest* •

Ára: 350 Ft

12003

9 772060 320008